EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 17. juulil 1971

Nr. 56 (3641) 13. aastakäik

Konflikt näitusel Kanadas:

VENE NÕUDMINE BALTI LIPPUDE MAHAVÕTMISEKS

MONTREAL (VES) — Expo '67 tänavusel järelnäitusel Man and his World, mille koordineerijaks Quebeci Ethnic Folk Arts Council, oli vahejuhtum nõukogude venelastega, kes ilmusid esmaspäeval Ethnic Mosaic paviljoni ja nõudsid paviljoni kuraatorilt Mrs. M. Dvorskylt, et näituselt koheselt kõrvaldataks Eesti, Läti, Leedu, Armeenia, Ukraina jt. rahvaste rahvuslipud ja vapid, kuna need maad olevat Nõuk. Liidu liiduriigid. Samuti nõudsid nad, et paviljonist kõrvaldataks praeguste N. Vene satelliitriikide lipud ja vapid, kuna need ei olevat nende maade kohta enam kehtivad. Ebatavalisele nõudmisele, mis on ühtlasi Kanada siseasjadesse segamine, vastas paviljoni kuraator M. Dvorsky, rahvuselt slovakk, eitavalt ja venelased lahkusid ähvardustega.

Tänavusel järelnäitusel Ethnic Mosaic paviljonis esineb üldse 24 rahvust. Väljapanekuid on siin kahes osas: alaline osakond, kuhu eksponaadid jäävad kogu näituse ajaks ja nn. jooksev osakond, kus iga nädal kaks rahvust esitavad oma erinäitused, pakkudes ühtlasi rahvuslikke ettekandeid.

Näitus oli parajasti käigus, kui paviljoni kuraatori juurde ilmus kolm venelast, esitades kategoorilise, peagu käskivas toonis nõudmise, et paviljonist võetaks maha rahvuslipud ja vapid.

Kuraator palus seepeale vöörastel end tutvustada ja esitada volitused, kelle nimel nad räägivad. Ilmnes, et kutsumata külalisteks ja korralduste tegijaiks olid Vene saadik Boris Miroshnitshenko, konsul Vladimir Horev ja Vene paviljoni juhataja Andrei Ignatjev.

Mrs. Dvorsky vastas "korralduste tegijaile", et tema ei ole Nõukogude Vene teenistuses ja nendel kolmel "härral" ei ole mingit õigust temale korraldusi teha, paludes neid ühtlasi paviljonist lahkuda.

Venelased lahkumise asemel hakkasid paviljonis kuraatorit ähvardama ,lubades küsimuse viia näituse juhatuse, Montreali linnapea või vajadusel ka Kanada peaministri ette. Esitati ultimaatum, et järgmise päeva hommikuks kella 11-neks peavad olema lipud ja vapid kõrvaldatud.

Kogu see protesteerimine ja seletamine kestis umbes 40 minutit. Vahepeal ilmus Ethnic Mosaic paviljoni üldjuhataja. Kuulanud ära Mrs. Dvorsky seletuse, palus ta omakorda venelastel paviljonist koheselt lahkuda.

Sama päeva õhtul oli Man and his World juhtkonna nõupidamine venelaste nõudmises, mis otsustati kategooriliselt tagasi lükata. Asjast teatati venelastele ja paluti nendel ühtlasi mitte enam selletaoliste nõudmistega tülitada, kuna siin ei anna korraldusi Nõukogude Vene.

Venelased teatasid seepeale, et kui nende nõudmine jääb tähele panemata, siis nad sulgevad oma paviljoni. Man and his World juhtkond vastas kuivalt, et venelased võivad seda igal ajal teha ja koju minna.

On võimalik, et venelased kannavad nüüd küsimuse vastavalt oma ähvardustele peaminister P.E. Trudeau ette.

ERNST IDLA VALGUSPEO JUHIKS 1972?

TORONTO (EPL) — Torontos viibis Stokholmis elunev rahvusvahelise kuulsusega eesti võimlemiseekspert Ernst Idla, kes andis seminari siinses York'i ülikoolis. Tema siiakutsujuks oli Kanada Moodsa Naisvõimlemise Ühing, mida juhatav Kalev-Estienne'i naisvõimlejate juht Evelyn Koop. Ernst Idla andis peamiselt eesti keeles instruktsioone 88-le võimlemisõpetajale, kusjuures tema seletused tõlkis inglise keelde Evelyn Koop. Torontost sõitis Ernst Idla USA-sse, kust ta 12. juulil siirdub Rootsi tagasi.

Ernst Idla viibis Kanadas

Torontos oli Ernst Idlal läbirääkimisi ka 1972. aasta suvel Torontos korraldatavate Ülemaailmsete Eesti Päevade peakomitee liikmetega, kus kerkis ühtlasi esile küsimus — kas ei võtaks E. Idla kui omaaegne Lingiaadi ja teiste üldist tähelepanu pälvinud võimlemispidustuste korraldaja enesele Eesti Päevade valguspeo kavalisé kujundamise ning juhtimise. Ernst Idla oli sellega põhimõtteliselt nõus ja käis tutvunemas Toronto CNE staadioniga, kus esinemine toimub.

Ta avaldas ühtlasi arvamust, et valguspeol kui Eesti Päevade kavalise osa tähtsaimal üritusel ja potentsiaalselt soodsaimal vällispropaganda väljendusel, tuleks ühendada Ameerika mandril kõikvõimas "show" põhimõte kunstilise taotlusega, ning rakendada selleks kõik võimalikud majanduslikud ning talendilised ressursid.

Kas ja millise kapatsiteedis Ernst Idla saab Eesti Päevadele kaasa aidata, selgub hiljem.

Põgeniku tragöödia Ungaris

WIIN (EPL) — Austria piiril selgus, et üks õnnelikult Ungari kaudu läinde pääsenud idasaksa põgenikepaar — nad saabusid veoautol lillekoorma all — olid piiri ületamisel kaotanud oma 3-aastase poja, kes lämbus.

Just siis, kui veoauto peatus ungari piirivalve kontrollposti ees läbiotsimiseks, hakkas poiss nutma, kuid isa pani kiiresti tulla käe suu peale, nii et laps vaikis. Piirivalvurid ei märganud midagi. Austria pool piiri selgus aga, et käe suu peale panemine paanikas oli olnud küllaldane lapse lämmatamiseks.

Eestlane, kes võttis osa Jaapani sõjast

"Hallandsposten" juhtis 7. juulil tähelepanu ühele erakordsele saatusele. Nimelt sai sel päeval 90-aastaseks Halmstadi pikaravi-kliinikus asuv eesti mereväe vanemleitnant Franz Voldemar Muralt, kes muide on oma pika elu jooksul peale Vabadussõja jõudnud osa võtta ka Vene-Jaapani sõjast aastal 1905. Muralt pensioneeriti Eesti Vabariigi mereväest juba aastal 1928.

Voldemar Muralt on Hallandspostenile imponeerinud oma erakordse mäluga. Kui ta jutustab Tshusima lahingust, kus ta vene laevastikus ohvitserina võitles jaapanlaste vastu, siis on ta andmed reastatud täpselt nagu ajaloo-raamatus.

Muralt pääses lahingust, kus venelased kaotasid suurema osa oma laevastikust suure vaevaga terve nahaga.

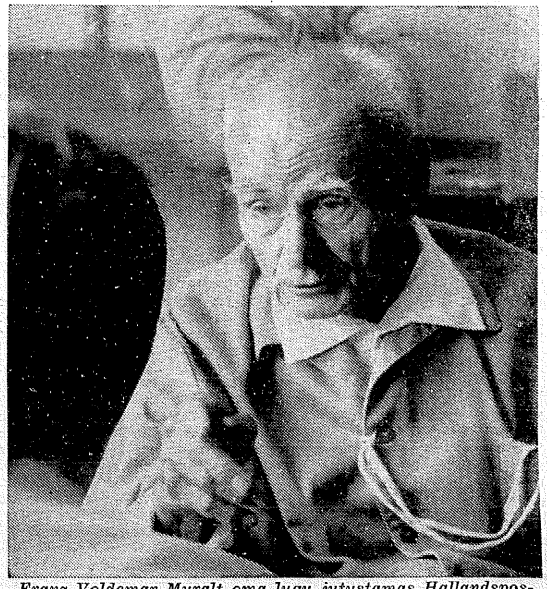
Muralt teenis hiljem Vene tsaaririigi "vabatahtlikus laevastikus" ja sõitis Mustamere, Kaug-Ida ning Ameerika sadamate vahel. Esimese Maailmasõja ajal transporteeris ta USA sõjavarustust Arhangelskisse. A. 1918, vene revolutsiooni ajal viibis ta Helsingis, kus tal oma laevaga siiski õnnestus läbi saksa miiniväljade pääseda Kroonlinna ja sealt kodumaale.

Vabadussõja ajal oli Vold. Muralt Narva-Jõesuu komandandiks ning kuulus hiljem mitmetesse mereväeüksustesse kuni pensioneerimiseni.

1944 töi Muralt oma mootorpaadiga hulga eesti põgenikke Gotlandile. Seda reisi, kus vene lennukid tiirlesid mootoriirikke töttu merel triiviva paadi kohal, on ta jutustanud reporterile.

Mitu päeva tuli triivida tormis, kuni lõpuks silmapiirile tuli Gotska Sandön.

Muralt on jutustanud ka Eesti Vabadussõjast ja Eesti Vabariigi loomisest. Oma teenistusaja lõpul oli ta õpetajaks mereväe kadetikoolis.

Franz Voldemar Muralt oma lugu jutustamas Hallandspostenile.

Seminar soomlastele Tallinnas okupantide "suveräänsuse" kohta

HELSINGI (ME) — Vaidlus, et mitte öelda võitlus, mille vallandas aprilli lõpus Helsingis ilmuvas parempoolses ajaleht "Uusi Suomis" avaldatu toimetaja Asko Vuorjoki arkikkel "Balti küsimus tänapäeva maailmas", ei ole raugenud, vaid kestab edasi. Nii tegi koonduserakonna (parempoolsete) parema tiiva juht, rahvasaadik dr. Tuure Junnila Soome riigipäeval ettepaneku, et Soome välisministeeriumi eelarvet vähendataks sümboolselt ühe margaga protestiks selle vastu, et välisminister Väinö Leskinen "on hakanud esinema tsensuuriministrina".

Dr. Junnila ütles, et möningatel maadel on olnud kombeks, kuigi seni just mitte Soomes, "et teatud eelarve summasid vähendatakse mõne väikese summaga sümboolselt, kui tahetakse näidata rahulolematust valitsuse või mõne selle ministri suhtes. Välisminister on hakanud esinema tsensuuriministrina, ta on hakanud sõrm püsti õpetama raamatute kirjastajatele ja ajalehtede peatoimetajatele, mida on poliitiliselt sobiv trükkida ja mida mitte.

Tööjaotus näib olevat niisugune, et meie agarad kodukommunistid esinevad esiti pealekaebajatena ja prokuröridena ja kui nad on oma aja sekeldanud, tõuseb siis välisminister üleolevalt esile ja hakkab täitma oma tsensori ametit.

Juhtub olema nii, et pühitseme just praegu oma ajakirjanduse 200-aastast juubelit. Välisminister on kaunis halba maitset ja ebasündsat hetke valikut kui ta just nüüd katsus lämmatada poliitilist sõnavabadust meie maal, kus ta on juba niikuinii, Soome ajakirjanduse vabatahtliku ja mitmel juhul enesetsensuuri töttu kitsendatud".

N. Liidu saatkond on alustanud vastukampaaniat sellega, et 25 Soome ajakirjanduse, ringhäälingu, Helsingi, Turu, Tampere ja Jyväskylä ülikoolide ning mõningate nn. "sõpruslinnade" esindajat kutsuti 16.—20. juuniks Tallinnasse, kus korraldatid "seminar", mille provokatiivseks nimeks oli "Nõukogude Eesti — vördõiguslik ja suveräänne vabariik Sotsialistlike Nõukogude Vabariikide Liidus".

Ajakirjanduse teatel seminaris pidi ajalugu, majanduselu, koostööd teiste nn. liiduvabariikidega, Moskva välispoliitikat ja uue viisaastaku

Järg. lhk. 7.

EPL *17. juulil 1971*

JÄRELMÄNG

Mõneks momendiks pani "thriller" politseihoone ees Sysslomansgatanil rootsi avalikkuse mõtlema: mida siis öieti lubavad endale nõukogude diplomaadid vööra maa pinnal? Selle reaktsiooni aluseks olid kirjeldused ja pealtnägijate jutustused ajalehtedes, raadios ja televisioonis. Kas tänaval kõndijad ei ole Stockholmis mitte enam kindlad narkootikute ja noorte tänavröövlite, vaid ka teiste riikide nüinimetatud diplomaatide ees?

Sealjuures tegid ajalehed avalikkusele selgeks, mis tähendab sõna eksterritoriaalsus välisesinduste suhtes — nende esindajad võivad sooritada ükskõik milliseid roimi kuni mõrvadeni välja ilma, et neid saaks karistada. Enim, mis nende vastu saab teha on, et süüdlasi võib tunnistada mittesoovitavaiks isikuiks, persona non grata'deks, kes siis diplomaatilise tava järele teise riigi esinduse enda poolt koju saadetakse.

tiivseimalt võtmeid kohe tagasi saaaalsus, vähemalt selles osas, nagu seda on kohaldatud riikidevahelises normaalses läbikäimises, mingite karistamatute roimasündikaatide asutamist teistesse maadesse. Rahvusvahelises läbikäimises on olnud väga haruldased diplomaatide roimad, kui mitte kaasa arvata auto valesti parkimisi. Alles viimastel aastakümnetel on probleemid eksterritoriaalsusega hakanud tekkima ja seda eeskätt uute atitüüdide tõttu, mida on võtnud idariikide diplomaatlikud esindused. Ei ole nimelt mingiks saladuseks, et kommunistlike riikide saatkonnad oma koosseisu üledimensioneerivad, et nii saada baasi spionaazhiks ja poliitiliseks öönestustegevuseks. Kinnitust Rootsis on sellele arengule annud korduvad spioonprotsessid, m.h. kurikuulsa spioonkoloneli Wennerströmi juhtum.

Uudiseks oli siiski Sysslomansgatani juhtumil, vähemalt siin Rootsis, et tarvitusele võeti meetodeid, mis varem on esinenud Berliinis, Wiinis ja Münchenis, kus ida ja lääne vastuolud on spionaazhi alal eriti selgelt konfronteeritud. Sellest oli siis tingitud rootsi avaliku arvamise terav ja kiire reaktsioon. Siin ei olda harjutud inimröövidega ja inimröövikatsetega. Peeti koguni võimalikuks, et ärahüppaja oli eriti "suure kaliibriga", mis põhjustas sellise kuulmatu ettevaatamatuse.

Kui meenutada kõiki neid inimjahte, mis on viimastel aastatel läänes toimunud ärahüppajatele, olgu need siis kalurid, balletikuulsused, teadlased või ükskõik kes, siis on muidugi selge, et tagaajamine on rutiin ja see ei tähenda kaugeltki mitte põgeniku mingit erilist positsiooni ja väärtust tagaajavale rezhiimile. See on rutiin, täpselt selline, kui vallandub igas vanglas, kui mõni vang püüab ära põgeneda. Raudkardinatagune teatavasti moodustab just ühe sellise hiigelvangla, kus kehtib samane kord.

Kuna tegemist on suure ja vägeva naabriga, siis on loomulik, et ässja ametisse astunud uus välisminister Wickman ei soovinud asja üles puhuda. Kõigi diplomaatia reeglite järele toimus järelmäng, kus Rootsi esitas vältimatu protesti küllalt teravas sõnastuses N. Liidu suursaatkonnale, ilma aga otseselt nõudmata teatud diplomaatide tagasikutsumist. See jäeti N. Liidu suursaadiku enda hooleks, kelle ametnikud "töötasid" Sysslomansgatanil rusikatega ja jalgadega põgeniku Mihhail Jakushini kallal — ajakirjanduse teatel oli neid neli meest, kellest kaks identifitseeriti — teine saatkonnasekretär Juri Poljakov ja kolmas saatkonnasekretär Paul Toom, kes tegutses autojuhina. Tema oli nimelt see, kes oli sunnitud end politseile legitimeerima, kui autovõtmed ära võeti, sest nii oli tal võimalik efekt.

Muidugi ei tähenda eksterritoriaalsus ja nii oma ametülesandeid edasi täita. Kuna eestlastest üks osa siin Rootsis on just temaga kui abivalmis ja lahke ametnikuga vene saatkonnas tutvunud, siis nendele oli kahtlemata õpetlik ja huvitav kogeda, et see abivalmidus omab ka teise palge, selle, mis nüüd paljastus Sysslomansgatani juhtumis.

Järelmängu kuulus peale rootsipoolse protesti ka venepoolne reageerimine. Vastuses süüdistatakse rootsi ajakirjandust asja ülespuhumises, kunagi polevat kellegi mõtles olnud toime panna inimröövi.. Ent sellegipoolest "tullakse vastu" — üks asjasse segatud diplomaatidest saadetakse koju. Ja kuna vahejuhtum on õrn poliitiliselt, siis ilmselt Rootsi rahuldub sellega, et teised diplomaadid Sysslomansgatani-draamast jäävad Stockholmi ja oma ülesannetesse. Kuid asi jäeti ju venelaste endi otsustada. Kes ilmselt ei häbene, mislaadi ülesandeid nende diplomaadid vöörsil täidavad.

KLA

MAROKO

Läänepoolseimas Araabia riigis Marokos toimus ebaõnnestunud riigipöördekatse. Katse, mille taga võib näha kaugemaleulatuvamaid ambitsioone kui ainult kuninga kukutamine. Maroko asub nimelt oma geograafiliselt asendilt võtmepositsioonis Vahemeres, valitsedes Gibraltari väina lõunapoolset randa. Venelased, kelle laevastik juba mõnda aega asub Vahemeres, et abistada araabia riikidest neid, kes püüavad hävitada Iisraeli, ei ole muidugi rahul, et just neile strateegiliselt nii oluline Maroko ei ole angazheeritud Iisraeli küsimuses ja on ilmselt orienteerunud läände samuti nagu Tuneesia ja Jordaaniagi. Rezhiimi muutminc Marokos avaks venelastele uusi ja huvitavaid perspektiive Vahemere "sisemereks" muutmisel ja Lääne-Euroopa ümberhaaramisel lõunast. Seda ei tohi unustada Maroko mässu analüüseerides.

Tööpuudus USA-s tabab ka eestlasi

NEW YORK (EPL) — Nagu Kanadas, nii annab nüüd ka USA-s tunda tööpuudus, mis on tabanud ka eestlasi nii tehnilisel kui ka muudel aladel.

New Yorgi Eesti ajaleht Vaba Eesti Sõna teeb sel puhul ettepaneku eestlaste omaabiks. Näiteks võiks eestlaste Tehnika Koondis oma liikmeskonnas vahendada informatsiooni saadaolevate töökohtade osas, et kaasmaalased nii saaksid nendele kohtadele kandideerida. Ajaleht arvab, et oma tööbüroo oleks ka normaalseis oludes kasulik.

Nagu selgub, on mitmeid tuntud eestlasi praegu tööta. Ka selliseid, kes aastaid on ühel töökohal olnud ja nimetamisväärset karjääri teinud. Majandlik olukord sunnib ümberkorraldustele ja koondamistele.

VÄLISKOMMENTAAR

DESARMEERIMISE ÜMBER

Liitunud Rahvaste täiskogu otsuse põhjal 1962 kevadel Genfis kokkutulnud desarmeerimiskonverents on käigus olnud üle üheksa aasta. Seitsmeteistkümne riigi delegaadid läänest ja idast on selle aja jooksul pidanud viissada kuusteist pikemat või lühemat istungit tagajärjega, et väljavaated pole sugugi paremad kui UNO eelkäija Rahvasteliidu ajal.

Läänemaailma arusaamise järgi peaks läbirääkimistel põhimõtteliselt olema tegemist kahe teoviisiga. Esimeseks oleks ideaalne lahendus, millega keelustatakse kõik relvad ja tehakse lõpp vägivallale üldse. Teiseks oleks piiratum kokkulepe, millega vähendatakse nii relvi kui sõjaväelisi ressursse üldse. Mõlemad teoviisid taotlevad iseendast sõja ärahoidmist.

Just sõja küsimuses läheb aga kommunistlik ida diametraalselt lahku läänemaailmast. 1947. aastal sai avalikkusele teatavaks Stalini kõne, mille ta pidas partei keskkomitee pleenumile 1925 jaanuaris. Ta ei eitanud sõda, vaid arvestas selle võimalusega. Põhjust sõjaks pidid andma "komplikatsioonid" N. Liitu ümbritsevates maades. "See ei tähenda aga", seletas Stalin, "et me oleksime kohustatud aktiivselt üles astuma kellegi vastu. Rahu jääb endiselt meie lipukirjaks. Aga kui sõda tuleb, võime me vaevalt ristis kätega istuma jääda. Me oleme sunnitud kaasa minema, kuid me peame olema viimased, kes kaasa lähevad. Ja siis me peame kaasa minema selleks, et heita otsustavat kaalu vaekausile, kaalu, mis määrab tulemuse."

Sellest põhimõttelisest seisukohast lähtus Stalin ka 1949. aastal, kui ta sepitses oma kava Ühendriikide kiskumiseks sõdadesse kommunistliku maailma perifeerias, alates Koreast. Et Stalini võimujärglased tema vaadetest ja tõekspidamistest kinni peavad, paistab nii Vietnami sõjast kui Lähis-Ida konfliktist. Nõnda aga on arusaadav ka Genfi desarmeerimiskonverentsi tammumine koha peal üle üheksa aasta. Konverentsi arvele panna kolme tehingut: tuumrelvakatsete seismapanekut peale maaaluste, tuumrelvariikide piiramist USA, N. Liidu, Suurbritannia, Prantsusmaa ja Puna-Hiinaga, ning viimati merepõhja demilitariseerimist. Sisuliselt on kõigil neil juhtudel tegemist USA ja N. Liidu vaheliste sobimustega, mis pealegi on üsna öönsad. Tuumrelvakatsete täielikku lõpetamist, s.o. ka maa all, pole kaugeltki näha. USA ja N. Liit pole nimetamisväärselt midagi olulist teinud ka tuumrelvi mitteomavate maade toetamisel tööstuslikult ning majanduslikult tähtsate tuumakatsetustega rahuliseks otstarbeks.

Genfi konverentsil enesel ei kõnelda üldse desarmeerimisest, kuigi tema ametlik nimetus seda ette näeb. Juttu on ainult mõnesugustest sobimustest, mis ei vaja kindlustamist vastastikuse kontrolli näol. Nõnda jäävad õhku rippuma ka kavad relvastuste piiramiseks. Ligemale kümme aastat kestnud kontaktid läbirääkimistel Genfis pole vähimalgi määral hajutanud umbusku poolte vahel. Ühendriigid nõuavad endiselt rahvusvahelist kontrolli põhjendatult kahtlustatud lepingumurdja territooriumil. N. Liit vastab sellele ikka kategoorilise eiga, kuigi juba on võidud kogeda, et efektiivseks järelevalveks ei piisa ei spioonsatelliitidest ega moodsatest seismograafia aparaatidest.

Pessimistlikud vaatlejad ennustavad poliitilist kriisi desarmeerimise ümber Liitunud Rahvaste Organisatsioonis, kui konverentsil Genfis käesoleval aastal mingeid edusamme ei tehta. Optimistid loodavad, et SALT-läbirääkimised USA ja N. Liidu vahel aitavad olukorda päästa. Vastasel korral võib juhtuda, et mõned riigid, kes on andnud oma allkirja n.n. tuumrelvade levikut keelustavale lepingule, saavad tagasi oma tegevusvabaduse, kui see leping uuendamisele tuleb. Selleni on veel ainult kaks aastat aega. Palju oleneb SALT-läbirääkimiste tulemusest strateegiliste tuumrelvade piirmamiseks, mida USA ja N. Liidu delegaadid arutasid viimati Viinis ja katkavad Helsingis.

A.K.

Skandaalikreeklane 3 a. vangi

Stockholmi jaoskonnakohtus oli arutusel 42-aastase kreeka arsti Vassilios Tsironise paturegister, mis oli üsna pikk.

Ajakirjandus on palju kirjutanud Tsironisest, kes Kreekast välja tuli lennukit kaaperdades ja sundides seda maanduma Albaanias. Selt tuli ta Pariisi kaudu Rootsi, kus talle anti poliitiline asüül. Peatselt aga algasid raskused Tsironisega. Nagu selgus, keeldus ta tavalist korterit vastu võtmast ja elas luksushotellis, nii et sotsiaalabi arved tema ja ta perekonna osas kuus ulatusid ligi 10.000 kroonini, mis tekitas skandaali ajakirjanduses.

Nagu nüüdsest süüdistusest selgus, on ta peale lennukikaaperdamise ja sellega reisijate elu ohtu seadmise, tulnud siin Rootsis toime vägivallaga ametnike vastu, ähvardustega, vastupanuga politseile, salaküttimisega ja loata relvakandmisega.

Kohus otsustas Tsironise pärast karistuse kandmist, mis määrati 3 1/2-aastasele vangistusele, jäädavalt maalt välja saata.

SAATED eestlasile

AMEERIKA HÄÄLE eesti saated antakse iga päev kell 16—16.30 ja 17.30—18.00 (Rootsi aja järele) lainepikkustel 13 m. (21 740 kilohertsi), 19 m (15 235 ja 15 270 kh), 25 m (11 960 kh) ja 31 m (9 660 kilohertsi).

Lisaks kõigis saateis antavaile päevauudistele ja kommentaaridele päevaküsimuste kohta on eriteemade käsitlus eestikeelseis saateis järgmise rõhuasetusega: pühapäeviti esimeses saates usulisi meditatsioone, kummagis saates tänapäeva noore põlvkonna küsimusi, esmaspäeviti Ameerika olustikkku, teisipäeviti välis-eesti kroonikat, kolmapäeviti reportaazhe — hõlmates kultuurikroonikat, neljapäeviti teaduse ja tehnika vaatlusi, reedeti majanduse ja inimeste elujärje küsimusi ja laupäeviti ülevaade nädala sündmustest ning kultuurikroonikat, hõlmates väliseestlasi.

EESTI VABADUSE HÄÄLE saated Madridi raadio kaudu toimub hommikuti kell 8.00 lühilainel 32,74 m ja kell 13.30 lainel 32,4 m. Saadete kestvus 15 minutit.

Edutamised

Rootsi valitsus on nimetanud arvates 1. juulist korraliseks Stockholmi lääni planeerimisdirektoriksnJaan Viira, kes 1968 a. alates oli planeerimisdirektori kohusetäitjaks.

Lühiteated Ameerikast

● **USA Konstitutsiooni 26. täiendus, mis annab 18-aastastele hääletamisõiguse kõigil valimistel, läks käiku kui Ohio osariigi seadusandlus ratifitseeris Kongressis vastuvõetud akti ja Ohio oli 38. ratifitseerija, nagu nõutakse.**

● **President Richard Nixon kutsus Valgesse Majja nõupidamiselc terasetööstuse ja unioonide esindajad, et luua soodsat pinda läbirääkimisteks, mis tööstlurite ja tööliste vahel algavad uute palgatingimuste üle terasetööstuses.**

● **Esindajatekoja erikomitee leidis, et televisioonijaam CBS ja tema president Frank Stanton tegid kriminaalkorras karistatava süüteo kui nad keeldusid komiteele üle andmast materjali, mis CBS oli kaitseministeeriumi kohta hankinud ühe kaitseväge halvustava saate val - mistamiscks.**

● **Rahaminister John Connally teatas, et riigi majandusaasta, mis lõppes 1. juulil, lõpeb tunduvalt suurema puudujäägiga kui valitsuse poolt jaanuaris ennustatud 18,6 miljardit dollarit Kuigi arved ei ole veel koos arvatakse puudujääk tõusvat üle 20 miljardi dollari.**

● **Kohtuminister Mitchell teatas,et oht sisemiste riigivastaste poolt on sama suur kui oht välisvaenlase poolt, ja et kuigi revolutsioniiride arv ei ole suur, tuleb nende tegevuse järele valvamiseks nende telefonikõnesid pealt kuulata.**

Suvekursus GIMOS läheneb!

Eesti Rahvaülikooli tänavuse suvekursuse alguseni on vaevalt kaks nädalat. Kursus algab 2. augustil ja kestab 14 augustini. Kursus toimub ilusas Gimo lossis, kus varem üle 350 eesti noore on viibinud ja sõprussidemeid sõlminud kogu eluks.

Kursuse kavas on eestilised ained nagu eesti keel, ajalugu, maateadus, kultuurilugu, olukord okup. Eestis ning mitmed seltskondlikuks tegevuseks vajalikud ained nagu koosolekute pidamise kord, vaidluste tehnika jm.

Kursuse juhatajaks on Erik Jaan Sergo ja lektoriteks Alur Reinans, Richard Norvell, Vello Salo, Ahti Pae jt.

Kursusest osavõtu maks on kr. 250 isikult, majutamise ja toidu eest kahe nädala jooksul.

Kursuse korraldajaks on Rootsi Eestlaste Esindus ja Eesti Noortetöö. Registreerida palutakse koheselt Esinduse büroos: Fack 11, 100 52 Stockholm 29, tel 08/67 70 53.

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00 —0, Eesti Päevaleht Förlags AB, Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 129:-
Termin (4 kuud) ..... kr. 45:-
Kuu ..... kr. 12:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1971

Andres Küng:

Baltlaste kohanemine Rootsis on vaid müüt

Malmö õhtuleht Kvällsposten avaldas toim. Andres Küng artikli, pealkirjastatuna "Baltlaste kohanemine Rootsis on müüt". Ta viitab seejuures m.h. Invandrarverketi büroodirektori Sven Alur Reinansi loengule, mille viimane pidas Balti sümpoosiumil Hässelby lossis. Reinans rõhutas, et ametivõimud tihti on sisserändajate kohanemisprobleemidest kõneledes toonud näitena esile baltlasi kui "kohanemise musternäidet siinses ühiskonnas".

Eestlaste puhul on lihtsalt oldud pimestatud abiturientide rohkusest, eluvõimsate organisatsioonide tegevusest suurlinnades ja ükskutest eriti siimapaistvatest isikutest nagu Käbi Laretei, Ernst Idla, Leida Leesment jne.

Ent selle hiilgava fassaadi taga peituvad ometigi rasked kohanemisprobleemid. Näitena toodi Hässelby sümpoosiumil esile Olofströmi, kus 40-ndate aastate lõpus oli umbes tuhat baltlast, nüüd vaid 72. Vastavalt sellele on hääbunud ka kunagine seltskonna- ja kultuuritegevus. Ja Olofströmi praegu järelolevast 60-st eestlasest on üks kolmandik pensionieas ja lähemal ajal jõuab sinna veel üks kolmandik. Vanad kõnelevad enamasti puudulikku rootsi keelt ja osa neist valdab vaid üksikuid lauseid.

Küng märgib, et Olofström on heaks näiteks eesti minoriteediprobleemile üldiselt. Suurtes linnades on ju võimalik olla eestlane ja rootslane ühekorraga, ent väiksemates asulates pole enam eestipärasele tevusele kandepinda. Seega on rootsistumisprotsess vältimatu, kas indiviid seda soovib või mitte.

Aastal 1990 on eestlasist pensionilealiste arv suurim, arvestuste kohaselt umbes 6000 isikut. Seetõttu peaks juba inimlikust seisukohast nähtuna olema ülimalt tähtis, et kodumaast eraldatud balti vanainimestele võimaldataks kontakte oma kaasmaalastega.

Üks lahendusist oleks nende koondamine teatud vanadekodudesse. Võibolla aga luhtub plaan küllaltki dogmaatilise rootsi seisukoha tõttu, "et taoline moodus on õnnetu isoleerimine ja et selliseid asju peaks reserveerima rootsi väljarändajatele välismaal".

Sel juhul võiks avalikult kõnelda topeltmoraalist ega pole vajalik suur-rootsi tolerantsipuudust üle kullata eksitusseviivate juttudega, et kõiki peab kohtlema võrdselt. Võrdsed õigused ei tähenda veel identilisi õigusi.

Eeldus selleks, et eesti vanainimesed saavad rääkida oma emakeelt on muidugi, et neile antaks võimalus kohata teisi omasuguseid. Küng toonitab seejuures, et suureks abiks oleksid ka erilised raadiosaated, mis toimuksid suurimates minoriteedikeeltes.

Edasi kirjutab toim. Küng, et kohanemisprobleemid "hästikohanenud eestlaste" hulgas ei hõlma ainuüksi vanu, vaid ka noori. Aktuaalne uurimus ühes Stockholmi noorteklinikus näitab, et saja juhtumi hulgas oli 31 noort, kelle kohta kindlasti teati, et vähemalt üks vanemaist on välismaalane. Nende hulgas oli ka 5 eestlast, kusjuures tuleb nentida, et sisserändajate lapsed on niiöelda üleesindatud, kaasaarvatud eestlased. Tuleb eriti juhtida tähelepanu asjaolule, et 30 lastest olid sündinud Rootsis.

Halva kohanemisvõime juures oli üldiseks nimetajaks identifitseerumise probleem, oldi ebakindlad oma päritolu suhtes. Küng märgib, et uurimus tugineb liiga väikesele valikule, et olla täiesti usaldusväärne, ent on sellegipoolest hoiatussignaaliks.

Miks siis tekivad kohanemisprobleemid? On kaks peapõhjust. Esiteks avaldavad vanemad teatud survet ja teiseks ümbritseb noori ühiskonna rootsistamise-poliitika. Sisserändajail on näiteks olemas moraalne õigus (nagu rootslastelgi) saada õpetust oma emakeeles ning peale selle teadmisi ka oma päritolumaa ja selle kultuuri kohta. Teoreetiliselt on võimalus kehtivas õppeplaanis olemas.

Praktikas on aga tegemist "paberiõigusega", kuna tunniplaanitehnilised põhjused teevad peaaegu alati taolise õpetuse võimatuks. Isegi siis, kui mõnel pool hea tahe on olemas. Seega tuleb lihtsalt konstateerida, et tänapäeva kooliprogramm on sundrootsistamise instrument.

Harry Laks

Gümnaasiumi lõpetajaid

Chicagos lõpetasid gümnaasiumi Raivo Pärma ja Ingrid Selge, Niles Westis, Linda Erton, Huntingtonis Long Islandil Peeter Karl Kask,Ney Yorgis Erik Peeter Lindemann.

Venetsuuelas Valencias lõpetas gümnaasiumi Ilmar Erik Orav, kes läheb USA-sse ülikooli.

LANGES Vietnamis

NEW YORK (VES) — Baltimores toimus 24. juunil Vietnami rindel langenud 19-aastase Toivo Nõmme matmine. Toivo Nõmm oli lännd Vietnami vabatahtlikuna.

Ta isa Hugo Nõmm võttis osa Teisest maailmasõjast ja vend Alva täitis oma sõjaväeteenistuskohustuse samuti Vietnamis.

Matmine, mida toimetas õp. Uno Plank, toimus sõjaväeliste auavaldustega.

"Norra õitses ikkes" Kas keegi seda usuks?

GÖTEBORG (EPL) — Kahtlemata on "sinisilmne" sovjeti-andmeid uskuv fil.dr. Elis Pålsson, kes kirjutas äsja HT-s, et "Eesti õitseb Sovjeti võimu all", ära teeninud selle mõneti ironiilise vastuse, mille kunstnik ja pedagoog Harri Laks annab talle HT 9. juuli numbris. Harri Laks on pannud oma artikli pealkirjaks "Norge blomstrar under Hitler!" ja küsib: kas selline rubriik tundub sensatsiooniline?

— Kui nii tundub, siis on põhjuseks ainult Der Führeri varajana iahkumine, üleb ta. Muidu oleks kindlasti avaldatud "teaduslikke" kirjutusi mainitud rubriigilise sisuga Berliinis, ja kindlasti oleks mõni lugemishimuline rootsi fil.dr. aidanud kaasa sellise sisu levitamiseks rootsi ajakirjanduses....

Harri Laks jätkab: "Eestlased eksiilis, peamiselt aga kodumaal, ei ela üle oma probleeme trükimusta kaõu. Nende tegelikkus seisneb rangeis isiklikes kogemustes, valusas minevikus, igapäevases surves. Siis see umal valitsemine ja ebakindlus iseendi, omaksete tänapäeva ja tuleviku ees.

Kui siis rõhujad saavad abi kergemeelsetelt "intellektuaalidelt" välismaalt — see ei muuda eestlaste tegelikkust sugugi talutavamaks".

— Viimatimainitud probleemi võib näidistada mõne tsitaadiga Elis Pålssoni artiklist HT-s 29. juunil: "Eesti iöitseb Sovjeti all"., "Kuid eestlaste(täiesti vabatahtlikult) siirdumine on... loomulik järeldus liidu vabast tööturust..."

— Alla kirjutanul, nagu pea kõigil eestlastel on sugulasi, kes on nautinud Siberi "vaba tööturgu",kes jäid sinna kas nimetuts haudades,tuiid tagasi raskest invaliidistatuina, või rändasid pärast vabanemist Siberist uuesti sinna — "vabatahtlikult". Vabatahtlikkus ilma jutumärkideta toimub ainult idast läände.

"Mul on raske uskuda, et sisse- ja väljaränuud üle Eesti piiride võiksid olla juhitud sihiteadlikust venestuspoliitikast."

Ja muidugi. Kuid küsi eestlastelt Eestis, mitte vene parteipropagandalt, siis on raskusi uskumisega vähem.

"Välismaalt võit tellida 9 eestikeelset päeva- ja nädalalehte".

Seda suurt uudist peaks Elis Pålsson lähemalt täpsustama.

"Hiigelriigi kokkukuuluvustunne — mis ameerika sovjetoloogi arvates on väga hea."

Küsige eestlastelt, lätlastelt, leedulastelt, grusiinlastelt, armeenlastelt ja teistelt "ameerika sovjetoloogi" asemel.

— Ökonoomilisi aspekte Eesti olenevuse kohta idast on kerge leida, ütleb Harri Laks edasi. Missugusel rahval ei ole majanduslikke kontakte oma naabriga? Viikingi-ajal õitses Eesti ms. seetõttu, et ida-lääne kaubandusteed läbistasid maad. Kui N. Liit tahtis kägistada vabu Balti riike majandusliku eraldumisega,mis on üks tegelikke vahendeid pärast tsaaride poliitikat, et siduda balti majandust ainult vene omaga, siis polnud see mitte baltlaste viga.

Hoolimata raskest probleemist seoses liilitamisega läände, võisid niihästi eestlased kui ka venelased vene sissemarssimise puhul konstateerida ennenägemata diferentseerumist arengus. Kuuekümnendail aastail on olnud eestlastel märgatav standardi paranemine, kuid kodumaa-eestlaste arvates ei ole siiski paljudel aladel jõuttud ennesõjaaegse nivooni.

— Kodumaa-eestlased ei saa ennast väljendada, seepärast püüavad eksiileestlased seda teha. Neil, kes kahtlevad eksiileestlaste teadetes Eesti kohta on ainult üks kindel tee õigusse juure — töötada kodumaa-eestlaste väljendusvabaduse eest, lõpetab Harri Laks oma artikli.

Uppumine Kanadas

TORONTO (EPL) — Ontario järve äärsest supelrannast Kew Beachist leiti 28. juunil umbes neljakümnendates eluaastates uppunu, kes identifitseerimisel osutus eestlaseks Raimond Jalakaks, kelle alaline elukoht oli Torontos.

Raimond Jalakas oli "soomepoiss", s.t. ta võttis osa möödunud sõjast Soome JR 200 ridades. Ta on sündinud Järva-Jaanis 23. mail 1923. Ta oli nähtavasti olnud rannal suplemas.

Baltikum on unustatud rootsi koolide õpikuis

Radio OBS-toimetaja Andres Küng puudutab Kvällspostenis avaldatud artiklis Rootsi koolide õppeprogramme, lähtudes faktist, et ükski õpik ei käsitle näiteks Baltikumi probleeme ega saatust. Seda hoolimata sellest, et Invandrarverketi esindajad tihti toonitavad, et pole ainuüksi tähtis, et sisserändajaid kohandatakse Rootsi ühiskonda. Kohandamine peab hoopis olema mõlemapoolne.

Ka rootslasile tuleb õpetada rohkem maadest ja miljöödest, kust sisserändajad tulevad. Invandrarverket mõtleb seega, et õpetus koolides on tähtsaimaks meediumiks taolisele ümberpööratud kohandamisele.

Küng kirjutab oma artiklis, et tänapäeval leidub vaevalt ühtainsat rootsi koolilast, kes teab Balti pealinnade nimesid, või oskab neid kaardil paigutada õigetesse riikidesse. Ja kui palju on üldiselt olemas rootslasi, kes osakavad vahet teha balti riikide ja rahvaste vahel? Ometi on tegemist naaberrahvastega, kellega rootslastel vanasti olid intiimsed sidemed.

Siin viitab Küng Hässelby sümpoosiumil asetleidnud loengule,mille pidas lätlane Uldis Germanis. Viimane toonitas, et rootsi õpikuis on silmapaistvad vead ja puudused just balti rahvaste osas käesoleva sajandi ajaloo käsitluses.

Näiteks ei nimetata ühegi sõnaga eeskätt lätlasti tähtsat roilli 1905. a. tsaarivastases revolutsioonis — Baltikumi osatähtsust on kasvõi eriti alla kriipsutanud juba Lenin. Balti riikide iseseisvuse eelmäng on komplitseeritud, kuna võitlus käis bolshevike vastu, baltisakslaste vastu ja vene-saksa kontrrevolutsionäärsete jõudude vastu.

Läänerriigid olid huvitatud ainuüksi võitlusest bolshevike vastu ja keeldusid konsekventselt tunnustamast balti riike nii kaua kui püsis lootus mitte-bolshevistliku Venemaa taastamisest. Neil tingimusil polnud baltlastel (ja soomlastel) mingit huvi jätkata võitlust N. Liidu vastu — kui faktiline iseseisvus juba oli kätte võideldud.

Seepärast sõlmised balti riigid, hoolimata läänerriikide nördimusest, N. Liiduga rahu, kusjuures just Sovjet oli esimene, kes tunnustas balti riikide suveräänsust.

Kõigest sellest ei leidu rootsi õpikuis ainsatki sõna. Selleasemel kirjeldatakse hoopis, kuidas balti riigid tekkisid Versailles-rahu tulemusena, kaasaarvatud USA-presidendi Wilsoni 14-punkti deklaratsiooniga rahvaste enesemääramise õigusest. Muidugi ei nimetata ka iseseisvates balti riikides toimunud radikaalseid majandusliikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi reforme.

Just Eesti osas peaks Invandrarverketile olema huvitavaks lektüüriks seadus vähemusrahvuste kaitseks, mis näiteks kultuurautonoomia suhtes on lihtsalt eeskujulik ka rahvusvahelises perspektiivis.

Selleasemel tehakse otsesid vigu, nagu näiteks Matsoni õpikus, kus öeldakse: "Tugevad sisemised vastolud, eriti saksa maaomanike aristokraatia ja ülejäänud rahva vahel, raskendasid demokraatliike põhimõtete teostamist kolme uue riigi põhiseadustes".

Seevastu on Matsoni õpik tähele pannud balti küsimuse keskset rolli läänerriikide läbirääkimistel N. Liiduga enne II. Maailmasõja puhkemist. Nimetatakse Molotov-Ribbentropi pakti, selle salajast lisaprotokolli ja Baltikumi jagamist huvisfäärideks, millega ka toimus balti riikide hukkumine.

Ühegi sõnaga aga ei nimetata rootsi õpikuis, et läänerriigid ja terve riida arengumaid pole tunnustanud N. Liidu okupatsiooni Baltikumis. Rootsi seisukohti ei diskuteerita üldse, olgugi, et rootslaste tunnustus rahvusvahelises mõõtmes on rohkem erand kui reegel.

Samuti ei käsitleta esimese vene okupatsiooni ajal toimunud massküüditamisi. Kuna neist ei räägita, samuti mitte nende tagajärjel asetleidnud reaktsioonist rahva hulgas, siis ei anta rootsi koolilastele mingit võimalust aru saada baltlaste käitumisest ja lootusist järgenenud saksa ja vene okupatsioonide ajal. Ainult üks autor nimetab, et üle 30 000 baltlase põgenes Rootsi Teise Maailmasõja lõpus.

Elavaid vaidlusi tekitanud baltlaste väljaandmine 1946 ei leia üldse käsitlemist, samuti mitte areng nn. balti sovjetivabariikides.

Kokkuvõttes märgib Küng, et balti rahvaid ja riike on tähelepanuäratavalt suurel määral unustatud rootsi õpikuis. Kuna aga viimastel aastatel üha enam on suurenenud sisserändajate laste arv rootsi koolides ja kuna plaanitsetakse "rahvusvahelist õppetööd", võiks ju loota, et ka Baltikumi ajalugu, maateadus ja kultuur leiaksid suuremat tähelepanu koolide õppeprogrammis.

P.Kuusberg Lenini-preemia kandidaadiks

Moskvas tehti teatavaks tänavused Lenini-preemia kandidaadid mitmesugustel aladel. Eestlastest oli kirjanduse alal esitatud Paul Kuusberg romaaniga "Südasuvi".

Arhitektuuri alal on preemia kandidaadiks esitatud I. Jürisson ja V. Kuusik maa-asulate projekteerimise eest Eestis, Valgevenes ja Leedus.

Venelased, Baltikum ja Iisrael

BONN (VES) — Saksamaal Springeri kontserni väljaandel ilmuvas parempoolses lehes "Welt am Sonntag" on kaks kolumnisti William Schlamm ja Hans Habe korduvalt esile toonud Eestit ja teisi Balti vabariike seoses paktidega, mis W. Brandti valitsus on sõlminud Moskvaga ja Varssaviga, kritiseerides tugevalt ja teravalt Brandti seisukohti.

H. Have on lehes korduvalt märkinud kontrastina Lähis-Ida probleemides, et kui N. Vene lisraelilt nõuab tema poolt okupeeritud piirkondade tagasiandmist, miks ei tagasta ta siis ise vabadust tema poolt okupeeritud Balti vabariikidele, ega lase neid N. Vene alt vabaks.

William Schlamm ja Hans Habe on teravalt kritiseerinud Saksa praegust poliitikat ka raadio intervjuudes ja oma sealseis kommentaarides ja meenutanud Baltikumi probleemi.

Lühiteated Ameerikast

● **Asepresident Spiro Agnew** teeb järgmisel kuul lennureisi ümber maailma, külastades Euroopa, Aafrika ja Aasia riike. USA välissuhete parandamise eesmärgil. Euroopa riikidest Spiro Agnew külastab Hispaaniat ja Portugali.

● **Senat lükkas häältega 44:32 tagasi** senaator Edward Kennedy ettepaneku, et igal sõjaväkke kutsutaval noormehel lubataks sõjaväekomisjoni ette minekul kaasa võtta advokaat ja korraldada nagu kohtulik asjaarutamine otsustamiseks, kas isik tõepoolest on kohustatud sõjaväes teenima.

Noorte vaimulik ärkamine järgneb "hipikultuurile"? "Jeesus-liikumine" tulemas

NEW YORK (VE) — "Mis tuleb järgmiseks?" nii on küsinud mõnigi murelik ameerika isa-ema, nähes oma kasvavaid lapsi üksteise järele biitnikutena, hipidena, jipidena, lillelastena ja ei-tea-kellena andumas narkootikale, rokkmuusikale, ohjeldamatule seksuaalelule, protestidele ja kuritegevusele. Näib, et vastus esitatud küsimusele on saabunud. Ameerika noorust on tabanud ennenägematu vaimulik ärkamine. Ärkamine, mis sai oma alguse mõne aasta eest Californias ja mida tuntakse nüüd üle USA ning Kanada "Jeesusliikumise" nime all. "Jeesus on parem kui hash!" hüüavad endised narkomaanid Los Angeleses, millele sekundeerivad sama nakatavalt noored New Yorgist: "Naerata, Jumal armastab sind!" "Jeesus-liikumine" on sellised dimensioonid võtnud, et käesoleval aastal on ärkamisele juba mitmed suurajakirjad lehekülgi katvat tähelepanu kinkinud.

"Look", "Bunte Illustrierte", "Time", "Life", rääkimata puhtvaimulikest ajakirjadest, kirjeldavad üksmeelselt noorte vaimuliku ärkamise jäeloomustavaid jooni: tundmatuseni muudetud inimelud, kaasakiskuv rõõm, ühispalved ning piibliuurimine ja avalik tunnistamine.

Teoloogilistest doktriinidest mainitakse Piibli, Kristuse, uussünni ja armastuse osa uues liikumises. Piiblit võetakse sõna-sõnalt Jumala sõnana; Kristus on Jumala Poeg ning Päästja, kes vabastab patust ning muudab elu ja armastus on reaalne ühendav ning teeniv jõud. Nimetatud ajakirjade reportaazhe illustreerivad värvipildid noorte entusiastlikest palvekoosolekuist, massristimistest Vaikses ookeanis ja rütmiga täidetud kristlikest muusikuist.

Ajakiri "Look" alustab oma kirjeldust järgmise pealkirja ning sissejuhatusega: "Jeesus-liikumine on meiega! Krüsaad — massiivne, fundamentalistlik, vaimulik ärkamine — on haaranud Kalifornia ja kõik tundemärgid näitavad, et see, saades primaarseks rahvusliikuks ürituseks, rühib itta välja. See on vanaaja, Piibli, ning tunnistustandev ärkamine ja uued evangelistid on noored. Nad levitavad oma kristlikku sõnumit röömsa andumusega: "Tule Jeesuse juurde. Ta ilmub pea!"

Saksakeelne "Bunte Illustrierte" algsõnad on samuti imestamapanevad: "Jeesus Kristus on ülistaar. Tuhanded endised Kalifornia hipid on vaimustatud Jumalast. Piibel on ende hulgas muutunud bestselleriks. Heroiin ja LSD on kaotajad."

Ajakirjas "Life" kirjutab Jane Howard: "Suur arv lastevanemaid Ryeis, N.Y., on segaduses. Sotsioloogia professor on segaduses ja samuti ärimees, pühapäevakooli õpetaja,ajalehe toimetaja, pankur, reisibüroo ametnik ja paljud teised. Nad on segaduses, kuna nende lastest on saanud kristlased."

Kõige pikemalt analüüsib "Jeesus-liikumist" "Time", öeldes: "1966. a. märkis Beatle John Lennon mõõdaminnes, et beatlid on populaarsemad kui Jeesus Kristus.

Nüüd on beatlid purunenud kildudeks ja George Harrison laulab "magusast" Issandast. Noored Jeesuse järelkäijad kuuluvad küll Harrisoni, ent nad saavad kaasakistud üksnes oma Meistrist — "Sest kus kaks või kolm koos on minu nimel, seal olen mina nende keskel."

See on hämmastav areng generatsiooni seas, keda on pidevalt süüdistatud põgenemises seksuaalsusesse, narkootikasse ja vägivallasse.

Nüüd aga, olles haaranud läänemaailma kõige vanemaist puhtuse, ebaisekuse ja vennaliku armastuse sümboleist, on nad süüdatud nelipühaliku passiooniga, jagades oma visiooni teistega. Erksate nägudega, säravate silmadega noored tüdrukud ja teadlikud noored mehed peatavad ärimehi ja ostjaid Hollywood Boulevardil, Lincoln Memorial läheduses, Dallases, Detroitis ja Wichitas, tunnistades vahetpidamata Kristust".

"Time" oma artiklis liigitab liikumist kolme gruppi: Jeesus-rahvas, "sirge rahvas ja katoliiklikud nelipühilased. Esimene grupp on ehk kõige tähelepanuäratavam. Mitmed selle liikmeist on säilitanud hipide pikad juuksed ning habeme. Kaasnoortega palvetades, põlvitavad nad otse tänaval. Sageli elavad nad ühiselt kommuunides. Teine rühm on seotud olemasolevate protestantlike kirikute ning üliõpilasrakkudega. Noored baptistid, episkopaallased,luterlased, metodistid, nelipühilased ja presbüteriaanlased tegutsevad siin oikumeenilisel pinnal. Kolmas grupp koosneb peamiselt katoliiklasist, kes rõhutavad karismaatilisi andeid — keeltega rääkimist, prohvetlikku kuulutust ja haigete eest palumist. Gruppidega on ühinenud ka juudi noori, kes Kristust Messiaks ning Päästjaks tunnistamisega ei ole aga mitte loobunud juudaismist, vaid väidavad, et alles Jeesuses Kristuses leiab juudi usk oma täitumise.

Mis on põhjuseks sellisele spontaansele noorteliikumisele ja kuidas suhtub traditsionaalne kirik ärkamisse?

Mitmed vaatlejad väidavad, et "Jeesus-liikumine" on protest kaasaja liianemaise materiaalse ühiskonna vastu, millel puuduvad sügavamad vaimsed väärtused ning tõekspidamised; selles vastuhakus seostatakse noorte popkultuuri ja Ühendriikide ajaloole väga omast ärkamiskristlust, milles nimed nagu Moody, Finney, Wesley, Edwards j.t. on prominentset osa mänginud.

Ka on liikumine reaktsioon n.n. liberaalsele ristiusule, kus Piiblilt on rõövitud kahtluse ning kriitikaga selle jumalik autoriteet ja mille jumalateenistused on tavaliselt jahedalt formaalsed. Kaasaja noorus on otse tüdinenud relativisuse ning "eitea" meelsusest, mida talle on lõpmatuseni sisse söödetud küll kodus, koolis ja kirikus. "Jeesus-liikumine" seevastu annab kindlust ja ülevat elamust. Elamust, mida senini meeleheitlikult otsiti narkootikast ning ohjeldamatust seksuaalelust. Vaimulikke uutsündi kogenud noor seevastu tunnetab Kristust elamuslikult ning pidevalt. Sama Kristust tahab ta jagada kaasnoortega koolis, töö1, tänavail ning söidukeis.

Kirikujuhtidest on mõningad asetanud "Jeesus-liikumise" mööduvate nähete kategooriasse. Teised on hoiatanud liikumise eest, nentides, et ärkamine lihtsustab liialt probleeme ning tõmbab liigselt koomale asjaosaliste huviringe. Öige rohkesti leidub aga ka neid, kes annavad liikumisele oma täieliku toetuse.

Rõõmuga julgustatakse noori kristlasi, lootes, et lõpuks on taasavastatud jõud, mis on võimeline mitte üksnes Ameerika, vaid kogu maailma moraalset palet muutma. "Jeesus-liikumine" ise tahab Ühendriike evangeeliumiga vallutada 1976. aastaks ja tervet maailma 1980. aastaks. Sümpaatselt suhtub liikumisse ka tuntud evangelist ja Ühendriikide presidentide nõuandja dr. Billy Graham.

Eesti kogudusist on "Jeesus-liikumine" poolehoidu leidnud Toronto baptisti koguduse noorte seas. Nimetatud koguduse noored tervitavad üksteist "Jeesus-liikumise" tervitusega, mis seisneb parema käe nimetissõrme taeva poole tõstmises. See tähendab, et näpu ülestõstja on kristlane ja ta küsib, kas ka vastutulija seda on.

Samuti täidavad noored kolmapäeva-õhtul kiriku palvesaali, mis mööda nud aastal samal ajal vaevalt nägi alla kahekümne-aastaseid Jumala kummardajaid.

"Jeesus-liikumist" toetavad mitmed populaarsed näitlejad ning lauljad. Viimaste seas sammub esirinnas Pat Boone, kes möödunud aastal oma koduaia basseinis ristis üle 200 kristlusele pöördunu. Samuti viivad liikumist edasi 50 üleöö ilmale sündinud ajalehte, mõningad neist põrandaalused, mida levitatakse ertti agaralt ülikoolides.

Jumalateenistusi korraldab liikumine kirikuis, kodudes, parkides ja mererannal. Kõige dramaatilisemad neist on kokkutulekud, kus palutakse narkomaanide vabanemise eest. Seda menetlust kirjeldab kaasakiskuvalt "Look" kaastööline Brian Vachon:

Poodiumil, koguduse ees, muutub Stevens (noor, 19. a. jutlustaja) dünaamiliseks ja jõuliseks kuulutajaks. Ta juhib koguduse laulu — tuntud vaimulikud laulud, mida saadavad klaverimäng ja trummid — ja jutlustab. Tempo on kiire. Kui Stevens lubab "30 sekundi jooksul heroiinist vabanemist ilma sellele kaasuva valuta", siis pooled osavõtjaist ruumis noogutavad päid entusiastlikult ning teadlikult. Üle 15 000 nooruki on läbistanud seda kirikut möödunud kahe aasta jooksul ja vähemalt 4 000 neist on lõpetanud heroiini kasutamise. Narkomaanidega, kes tulevad või keda tuuakse tervenemise eesmärgil, palvetavad intensiivselt endised narkomaanid.

Väljasirutatud kätega toetatakse vastupöördunut, kusjuures teised palvetavad üliloomuliku abi pärast.

Kui see kõik on läbi, siis narkomaan lihtsalt ei ole enam narko-Algul ta vaatab imestunult enda ümber ja siis algab sülelemine! Tagasihoidmatu ja röömus sülelemine! "Oo Jumal! Oo tänu Jeesusele! Oo tänu Jumal Sulle". Inimesed naeratavad ja suruvad üksteise kätt, olles rahul toimunuga.

"Looki" kaks fotograafi, skeptikud Jack ja Betty Cheethamid, kes oma ajakirjale "Jeesus-liikumisest" ülesvõtteid tegid, said äramise ehtsast röömust niivõrd haaratud, et oma ülesande lõpetamisel nemadki andusid Kristusele ja "Jeesus-liikumisele".

K.R.

Leinateateid

Tallinnas suri 5. juulil filmioperraator Vladimir Parvel, sünd. 25.novembril 1908 Peterburis. 1937 tuli ta Eesti Kultuurfilmi juurde ja sai väljaõppe Konstantin Märskalt. Evakueerus stuudioga 1941 Venemaale ja töötas venelaste tagasi tulles Eestisse jälle filmioperaatorina "Tallinnfilmid".

Torontos suri 6. juulil Elisabeth Schönberg, sünd. 24. sept. 1907 Saaremaal.

Mehhikos suri 19. detsembril ins. Wilhelm E. Norden, sünd. 14. mail 1901 Viljandis.

New Yorgis suri 29. juunil Vilma Eugenia Lelle, sünd 26. veebruaril 1904 Orajõel.

3000 kogunes Seedriorule

TORONTO (VES) — Ligi 300 inimest kogunes möödunud nädalalõpul hästikorraldatud Seedrioru maa-alale, et kaasa elada Kanadas eestlaste rahvarohkemale suviharja pidustusele.

Silma paistis rohkesti USA-st tulnuid, kõige ena mmuidugi Kanada piirimailt, aga ka paljud kaugemalt, nagu New York ja teised suuremad keskused. Arvestuste kohaselt pärines pidulistest USA-st vähemalt kolmandik, aga vist koguni tubli number enam. Seedrioru on saanud tõmbenumbriks, ja sinna minnakse. Seekord soodustas kogunemist ka väga hea ilm ning omajagu on tõmbenumbriks ka sealne väga hea kava, mis ka seekord ei jätnud midagi soovida.

HUUMOR

Sageli päris võimatuks kujunenud elamistingimused pole suutnud kaotada N. Venes rahva huumorisoont. Toome allpool praegu Venemaal ringiliikuvaist anekdootidest mõne.

Üks ameeriklane, kes rinde olukorras sõdurina II maailmasõja lõpul kokku puutus Euroopas punaarmeelastega, kohtub ühega neist nüüd vabas maaimas, kuhu mees pääsenud reisima komandeerimise korras.

Uudishimust aetuna pärib ta, et kuidas teil siis Venemaal ka läheb?

Ah meil... Läheb nagu trammis. Üks juhib. Teine kamandab. Ühed istuvad, teised ripuvad. Ja need, kes kaasa söita ei taha, lastakse maha...

*

Ka Nõuk. Venes läheb üks riietevalmistamise tehas üle nn. miniseelikute valmistamisele. On kasulikum. Riiet, mida nii kui nii raske saada, kulub vähem suurema arvu seelikute saamiseks. Plaanijad on asjaga väga päri.

Ent midagi unustatakse. Nagu ikka. Ja see midagi on daamide pesu. See valmib endises pikkuses. Ja seepärast on tekkinud uus mood, kus miniseeliku alt poole jala osas välja paistab pesu... Et nii käib kogu linn, ongi käes tuliuus Vene oma mood!

*

Armeenia raadiolt päritakse, et kas eesel toidab end ära ka asfalteeritud maanteel? Raadio vastab, et toidab küll! Aga ainult siis, kui eeslile selga topid miilitsavormi.

*

Veel küsimus Armeenia raadiole: Kas kommunism on võimeline kaotama viina joomist?

Raadio vastab: Jah, on! Viinajoomine kaob, sest suupiste ongi juba kadunud!

Suveülikool BÅSTADIS

Nagu juba ringkirjas üliõpilastele on teatatud, toimub Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi korraldusel ning koostöös eesti üliõpilaskondadega 14. — 21. augustini suveülikool Båstadis.

Loengud toimuvad eesti ainetes järgmiste lektorite kaastegevusel: mag.phil. Herman Rajamaa, teol.lic. Vello Salo ja fil.lic. Paul Laan (Eesti keel), kirjanik mag.phil Bernard Kangro (eesti luulest, Tartu üliõpilaselust), kirjanik Arno Vihalemm (kunstnikust eesti kirjanduses), dots. Teodor Künnapas (Tartu Eesti üliõpilaskond, fil.kand. Hain Rebas (eestlaste lähemast ajaloost), toimetaja Andres Küng (oma äsjailmunud raamatust ning imperialismist läänes ja IDAS), võimlemisõpetaja Udo Tohver (rahvatants). Tennisplats on reserveeritud igapäevaseks kasutamiseks. Registreerimine ja lähem informatsioon kirja teel Stockholmi Eesti Üliõpiaskonna esimeselt kuraatorilt R. Mägilt aadressil: Hallandsgat. 22, 116 57 Stockholm. Osavõtjate arv on piiratud.

400.000 HIINA PIIRIL

LONDON — Viimaste salaluureandmete kohaselt on venelastel 4 500 miili pikkusel Hiina piiril 400 000 meest ja nende arv kasvab.

Hiina piirile toodud vägedele on antud ka kõige moodsamad relvad. Vägede paigutuse sügavus Hiina-Vene piiril ulatub paiguti 200 miilile.

200-aastane laevavrakk päästetakse

HELSINGI — Tänavu suvel jätkatakse Soome lahes 30 km kaugusel Hanko poolsaarest peaaegu 200 aastat tagasi uppunud Hollandi laeva uurimist. Laev lebab 42 meetri sügavuses.

Möödunud suvel tehtud allveetööde tulemusel õnnestus kindlaks teha, et laev sõitis Amsterdamist Peterburi ja vedas väärtasju vene keisrinnale Katariina II-le. Laevalt tõsteti üles kuldkelli ja poolvääriskividega kaunistatud laekaid. Laev on hästi säilinud. Nähtavasti vajus ta niivõrd kiiresti vee alla, et teda ei tabanud uppunud laevade tavaline saatus — purunemine vastu kaljusid. Spetsialistid arvavad, et ta vajus põhja jäätumise tagajärjel. Purjed olid üles tõstetud. Turu linna tolliameti dokumentides leiti selle laeva kapteni kiri. Hollandi laev sõitis rasketes ilmastikuoludes ja oli peatanud Turus. Ajakirjanduse teatel tehakse sel suvel katse laeval asuvad esemed ära tuua ja tulevikus on kavas ka laev üles tõsta. Eriteadlased on seisukohal, et seda liiki laevu pole kusagil maailmas säilinud. Soome Rahvamuuseum saatis kogenud ja suures sügavuses töötama harjunud akvalangistidele kutsed Hollandi laeva uurimistöödest osavõtuks.

Eesti keel peaks olema eksamiaine

Eesti Komitee ruumides toimus Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi juhatuse koosolek, millest võtsid osa fil.mag. Helmi Eller, dots. Teodor Künnapas, fil.lic Paul Laan, dots. Valter Tauli ja fil.dr. Johan Ungerson. Koosolekut juhatas abiesimees Valter Tauli, protokollis Paul Laan.

Arutati instituudi senist tegevust ja määrati kindlaks augustis Båstadis suvekursuse kava. Terminoloogilise sõnaraamatu koostamist otsustati jätkata ning selleks sügisel kokku kutsuda vastav toimkond.

Dots. V. Tauli andis ülevaate eesti keele praegusest olukorrast Rootsi ülikoolide juures. Leiti, et eesti keel peaks ka Stockholmi ülikooli juures olema iseseisev eksamiaine, nii nagu ta on seda Uppsalas ja Lundis. Selles küsimuses otsustas instituudi juhatus pöörduda eesti üliõpilaskondade, Eesti Komitee, Rootsi Eestlaste Esinduse ja Eesti Teadusliku Seltsi poole ühise aktsiooni läbiviimiseks. Moodustati vastav toimkond, kuhu valiti prof. Evald Blumfeldt, mag. phil. Herman Rajamaa ja fil. dr.Johan Ungerson.

Konstateeriti, et instituudi ruumide probleem on ajutiseks lahendatud. Osa tegevusest läheb koos Soome institutsiooni eesti osakonnaga üle ülikooli uude hoonestikku Frescatis, teine osa ja enamik personalist asub kuni edaspidiseni koos Eesti Gümnaasiumi kantseleiga Eesti Komitee Naissektsiooni ruumides Tulegat. 20.

Instituudi uueks liikmeteks võeti vastu mag. phil Herman Rajamaa ja fil.dr. Herbert Salu.

Akad. eksamid

Evi Astanavicius Mack lõpetas Loyola ülikooli Chicagos magistrikraadiga pedagoogik aalal, olles valinud oma erialaks noorte nõuandluse. Oma BS kraadi saavutas ta Chicago State College'is, spetsialiseerudes muusikas. Evi Mack töötab Chicagos algkooliõpetajana.

Toronto ülikooli lõpetas BA kraadiga tööstusinseneri alal Peter Tikovt, sünd. 1948 Aschaffenburgis Saksamaal. Kuulub korp. Sakalasse.

Hamiltonis Kanadas lõpetas McMasteri ülikooli B. Sc. kraadiga keemia alal Helle-Mall Lindaja. Kuulub Eesti Naisüliõpilaste Seltsi.

Richard Koolmeister: MUNKADE VESKIMÄNG

Aastal 1960 toimus Västerâsis dominiiklaste kloostri väljakaevamistööd. Sel puhul leiti muuseas kloostri kiriku põhjalöövis ühe põrandakivisse uuristatud veskimängu. Mäng seisab selles, et kaks vastasmängijat püüavad paigutada oma kive mängulaual sinna, kus kaks joont ristlevad või moodustavad nurga. Võitjaks jääb see, kes suudab paigutada kolm kivi nõnda, et need moodustavad sirgjoone. Veskimäng on väga vana, tuntud Euroopas juba eelajaloolisel ajal. Suureks üllatuseks aga on, et niisugune mäng leidus kloostri kiriku põrandakivis. Kohalikus lehes ilmus sel puhul sõnum järgmise pealkirjaga: "Kuiv jutlus põhjuseks mängimiseks kloostrikirikus."

Muidugi ei olnud veskimäng ainus millest dominiiklased lugu pidasid. Hinnatud oli ka malemäng kogu selle tegelikus ja sümboolses tähenduses nagu seda kinnitab Tallinna dominiiklase Schaffeni käsikiri a. 1270. Viimase sümboolse käsitlusviisist lähtudes, tundub mulle, et nii Tallinna kui ka Västerâsi leiud on mitmeti iseloomustavat kogu dominikaani ordu liikumisele, kus toimus osav kirikupoliitiline mäng paljude maade, ka Eesti, mängulaudadel.

Dominiiklasi ei tule harilikus mõttes pidada munkadeks, kuna nad olid õieti vaimulikud, jutlustajad vennad (millest ka nende ladinakeelne nimetus Ordo fratrum praedicatorum, lühend O.P.), kutsutud ka oma riietuse tõttu lihtsalt mustadeks vendadeks. Selle ordu asutajaks oli hispaanlane Domingo või Dominicus (1170—1221). Tema poolt a. 1215 asutatud preestrite ja jutlustajate ordu leidis kinnitamist alles paavst Honorius III (1216—1227) poolt a. 1216. Tõeks selle ordu asutamiseks oli maailmastunud ja kirikust võõrdunud inimeste tagasivõitmine kirikule ning samaaegselt ka ketserluse vastu võitlemine. Sellest tingituna pandi suurt rõhku õpetamisele, iseäranis jutlustamisele ning 1232 a. peale koguni inkvisitsioonile. Oma laadilt kuulusid nad kerjusmunkade hulka, kuigi omandiõiguse küsimust ei oldud sama karmilt läbi viidud.

Mis meid kõigepealt üllatab on selle liikumise kiirus. Dominikus' saatis oma esimesed õpilased välja a. 1217 ja juba 1221 jagunes dominikaani ordu 8 orduprovintsi millesse kuulus 60 kloostrit.

Kuna selle ordu töökavasse kuulus ka missioneerimine paganate keskel, siis kujunes ka õige pea meie kodumaa dominiiklaste mängulauaks kus võisteldi nii kiriku kui ka ilmalike võimude esindajatega kuni usupuhastuse läbiviimiseni.

Meie kodumaa ruumis kujunesid dominiiklaste keskusteks linnad nagu Tallinn (1229), Tartu (1300), Pärnu (enne a. 1505), Narva (1520) ja muidugi ka Riia (enne a. 1234) millel ei puudunud oma osatähtsus Eesti osas.

Eesti alal olevad dominikaani konvendid kuulusid erinevate dominikaani ordu provintside alla milles tekkis aegade jooksul korduvalt muudatusi. Nii näiteks kuulus Tallinna konvent algul Provincia Dacia alla, kuhu kuulusid ka Taani, Norra ja Rootsi konvendid, hiljem aga Provincia Saxoniae (1399), siis jälle Dacia ning a. 1475 Congregatio Hollandiae alla, viimase tegevuse lõpetamisega allus Tallinna konvent a. 1517 peale jälle saxoniae alla. Nende muudatuste põhjusi tuleb otsida kiriku- ja üldpoliitika arengukäigust. Samasuguseid muudatusi toimus ka teiste (Riia, Tartu) konventidega.

Millal dominiiklased esimest korda tulid Eestisse, ei ole päris täpselt teada. Taani kroonika andmeil toimus see a. 1229 mil mõned dominiiklased asusid Tallinna Toompeale, kus nad rajasid kloostri ja kloostrikiriku. Sõdadest ja sisemistest rahutustest tingituna ei olnud sellel aga suuremat püsimist. Kindlamaks andmeks seevastu peetakse üldiselt a. 1246 mil toimus Tallinna dominikaani konvendi asutamine algul Toompeal ja hiljem alllinnas. Kinnitamist leidis Tallinna konvent alles a. 1248.

Märkimisväärne on, et siis saadeti Rootsist ja Taanist kokku 12 munka Tallinna. Meil on teada nende munkade nimed ja kloostrid kust nad tulid. Nii näiteks tuli Visbyst Tallinna konvendi esimene prior (eestseisja) Daniel ning Västerâsist munk Johannes Angelus. Lundist tulid mungad Brotherus ja Johannes Woxnroth ning Sigtunast munk Paulus. Samasugusel viisil toimus ka teiste dominikaani kloostrite isikliku koosseisu määramine ning hilisem täiendamine. Mõnel juhul on ka teada, et määramine toimus distsiplinaar s.t. karistuse korras.

Kaosseisu täiendamine toimus ka kohapeal isikute värbamisega. Nii on Tallinnas värvatud ka eestlasi nagu prior Henricus Carwel (1452), preester Jacobus Katekyn (1471) ja vend Kankes või Kaukes (1495). Arvestades dominiiklaste missioneeriva ja rahva hingehoiutöö ülesannete ja kirikupoliitikaga pandi erilist rõhku eesti keele oskusele ja eestlaste värbamisele nende ülesannete läbiviimiseks. Selles töös oli just keeleoskus väga oluline millel ka dominiiklased eriti suurt rõhku panid.

Nagu mainitud tuli a. 1246 Västerâsis Tallinna munk Johannes Angelus kes suri Tallinnas umbes a. 1268. Meil on teada, et Angelus oli enne Västerâsi kloostrisse astumist abielus ja viie lapse isa.

Poegadest oli Folke (+1277) Uppsala peapiiskop ja tütardest oli Katarina abielus Erland Israelssoniga, kelle venna Petri suguharust on pärit püha Birgitta (1303-1373) kelle nimeline klooster, Pirita, (1411—1577) asus Tallinna külje all. Västerâsi klooster on asutatud a. 1244 mille konvenditurumis peeti reformatsiooni riigipäev a. 1527. Selle ühe otsuse tulemuseks oli ka Västerâsi kloostri sulgemine ning hävitamine. Kloostri telliskive kastutati hiljem muuseas Västerâsi lossi ümberehitamiseks a. 1577-82. See hävitus oli nii põhjalik, et kuni 1960 puudusid andmed kloostri asukoha kohta. Alles uue raekoja ehitamisega avastati kloostri varemed.

Kuna dominiiklased olid jutlustajad vennad, siis nõudis see pikaajalist ja põhjalikku teaduslikku ettevalmistamist, mis toimus osalt kloostrites ja osalt ülikoolides nagu Pariisis, Oxfordis, Bolognas ja mujal.

Meil on ka andmeid usuteaduslikust ettevalmistusest ka Tallinnas ja Tartus. Tallinna dominiiklastel oli ka rikkalik raamatukogu, mis suurelt osalt on säilinud.

Dominiiklaste ehitustegevuses ilmneb uus joon, kus suurt rõhku pannakse kirikule kui jutlustamiseruumile. Sellest tingituna pandi erilist rõhku kiriku suurusele millega on ka seletatav Tallinna Katariina kiriku suurus.

Kuidas oli dominikaani konvent majandatud? Kuna ideaaliks oli n.n. "püha vaesus", siis oli dominiiklaste isiklik omand väga piiratud. Sissetulekud hangiti "kerjamise" teel. Selleks otstarbeks oli kogu maa jaotatud piirkondadesse kus teatud konvent võis oma sissetulekuid hankida annetuste, päranduste ja kiriklike ametlatituste eest saadud summade näol. Sissetulek läks kloostri hoonete ehitamiseks, inventari muretsemiseks ja konvendi liikmete ülalpidamiseks.

Tallinna konvent oli ka väga rikas oma kirikuhõbeda poolest: 16 kullast karikat ja pateeni, 10 hõbekannu, suur hõbedast protsessioonirist, hõbedast monstrans ning terve rida teisi kullatud või hõbedast esemeid. Teistest varadest ja rikkustest kõnelemata.

Toronto "Karavanil" valiti Eesti Majas "Miss Tallinn", kelleks sai Tiina Järver, USA-st Buffalost.

Dominikaani kloostri varemed väljakaevatuina Västerâsis (autori foto)

Londoni EM uus juhatus

LONDON (EPL) — Londoni Eesti Maja peakoosolekul, mida juhatas Salme Pruuden, selgus, et tegevusaasta jooksul on Eesti Majas toimunud lava remont, mis soodustab saali väljaüürimist teatriüritusteks, samuti värviti saal ja koridor — kõik tööd tehti talgukorras. Parandati ka katust, millise remont praegu on käigus.

Valimistel valiti uueks esimeheks Salme Pruuden, abiesimeheks H. Heinastu, sekretäriks T. Reigo ning liikmeteks pr. M. Ojansoon, O. Kerson, A. Ojasoo, P. Henning ja O. Rausberg.

Nendele, kes külastavad Londonit: külastage ka Eesti Maja ja selle klubi! Aadress: 18 Chepstow Villas, W,11. Avatud laupäeviti kella 15-23-ni, pühapäeviti kella 13-15-ni ja õhtul kella 17-22-ni.

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa propaganda teateil viibis Rootsis isa juures Toivo Määrits ja sugulaste juures Mart Vihalem ning Jenni Lipping.

Prantsusmaal oli sugulaste juures Konstantin Vassiljev, Ameerikas õe juures Emma Sell, Tshehhoslovakkias sugulase juures Albertina Kallus, Inglismaal venna juures Linda Volt, Ungaris sugulaste juures Judita Lõhmus.

Ida-Saksamaal olid külas Anna Kurvits, Andrei ja Anna Sapego. Poolas oli külas Albert Rästa.

Leinateateid

Hiiumaal suri 9. juunil Johannes Saarna, sünd. 19. juunil 1888 Hiiumaal.

Torontos suri 2. juunil Lydia Einer, n-na Kask, sünd. 23. septembril 1898.

REFLEKSID

■ PEREKONDADE LAHUTAMINE on idariikides täiesti loomulik asi. Seda kogesid eestlased aastal 1941, kui küüditamisel mehed naistest ja perekondadest eraldati — enamail juhtumeil jäädavalt, sest meestest hukkus suurem protsent kui naistest. Pärast söda ja Stalinit on kestnud raskused perekondade ühendamiseks ja praegugi elavad tuhanded baltlased läänes, kel ei ole õnnestunud kätte saada oma abikaasasid või lapsi ja vanemaid. Viimasel ajal on Rootsis sagenenud juhud, kus idapõgenikud avalikes paikades alustavad näljastreike, et juhtida maailma tähelepanu oma olukorrale: nad on ise siin Rootsis, nende laps või lapsed aga idas, kus keeldutakse neid laskmast oma perekonna juurde. Siin on tegemist olnud rumeenlastega, tshehhidega ja ungarlastega. Mõnel juhul on idasaatkonnad ebameeldiva tähelepanu vältimiseks annud andmiseks, kuid sageli ei liiguta näljastreigid lapsi hoidvaid rezhiime nimetamisväärselt. Neile on nad väärtuslikud pantvangid. Pantvangid, kes kindlustavad, et vanemad ei tegutse läänes poliitiliselt oma kodumaa kasuks.

■ GÖTEBORGS-POSTEN, käsitledes seda ainet ühe tshehhi abielupaari näljastreigi taustal 6-aastase Pavlina kättesaamiseks, konstateerib, et ilmselt ei ole tegemist üksikute juhtudega, vaid teatud levinenud süsteemiga, kus lapsed on sõna tõsises mõttes pantvangideks. Leht tuletab meelde, et veel üks tshehhi paar, Magda ja Jiri Barvio, on alustanud näljastreiki oma 3-aastase poja pärast, keda ei lubata nende kodumaalt sõita vanemate juurde. GP loodab, et Rootsi valitsus püüab mõjutada tshehhe humaansusele nendel juhtudel ja noteerib selle juures rootsi oma kodukommunistide hoiakut:

"Et vänsterpartiet kommunisterna ei võtnud osa riigipäevaliikmete apelleerimisest Tshehhi saatkonna poole slovakkia kommunistlik riik, kuid kui näidatakse üles sellist täielikku inimlikkuse puudust laps-pantvangidega, siis pidanuks ka vpk kuuldavalt protesteerima. Kuid kartus pahandada Moskvat istub tugevalt sees ja nii ei saa midagi taolist toimuda..."

■ KOMMENTAARIST NÄHTUB, et GP sinisilmselt usub, nagu oleksid rootsi kommunistid kuidagiviisi demokraatlikumad. Nende hoiak selguks vast siis, kui nad Rootsis valitseksid ja siit põgenenud rootslased omakorda püüaksid oma perekondi ühendada.

KJ

● **Stockholmis sündis Eha ja Charlie Lundgrenile poeg.**

● **New Yorgi Eesti Kooli lõpetas käesoleval aastal üheksa noort. Neist parimaks osutus Lembit Küit, kes pidas ka lõpetajate nimel vasatava kõne. Temaga koos lõpetasid kooli Alar Elken, Toomas, Elken, Heidi Männik, Eerik Puskar, Edward Rääbis, Hille Sork, Martin Suuberg ja Kaarin Vaharo.**

"KARAVAN" MENUKAS Toronto "Miss Tallinn"

TORONTO — Rahvusvaheline Karavan, mida sisustab 36 rahvust ja mille ettevalmistamiseks kulutati umbes 300 000 dollarit, läks käiku Torontos möödunud neljapäeval lootusega tutvustada kaheksa päeva jooksul siinset etnilist mosaiiki poolele miljonile inimesele. Rohesti oli rahvast ka Tallinna paviljonis Eesti Majas, kus avaõhtul hinnati külastajate arvu 1500-le ja reede õhtul 1800-le. Laupäeval käis Eesti Majas ka Kanada immigratsiooniminister Robert Stanbury, kellel oli suures saalis kokkusaamine siinsete etniliste gruppide esindajatega. Kanada valitsuse esindaja veetis Eesti Majas kolm tundi ja tutvunes ka väljapanekutega. Laupäeva oli Eesti Majas rahvarohkeim päev, millele vältel käiis Tallinna paviljoni väljapanekuid vaatamas ja meelelahutusest osa saamas üle 6000 inimese.

Nii nagu möödunud aastal, pälvis ka tänavu Tallinna paviljon laialdast tähelepanu ja külastajad pidasid seda üheks huvitavamaks. Eestlased müüsid ka suuremal arvul Karavani passe kui ükski teine rahvus — 1500 — saades selle eest eripreemia. Ka möödunud aastal olid eestlased sel alal esikohal, müües 741 passi. Külalistel oli Eesti Maja avarates ruumides palju vaadata.

Erilist tähelepanu köitis kohviku tagaruum, kus olid välja pandud eesti rahvariided, ning kus demonstreeriti kangakudumist ja võrgupunumist.

Laupäeva õhtul valiti ka Miss Tallinn, mispuhul Eesti Maja saal oli viimse kohani täidetud. Osa võttis 10 kaunitari, kes esinesid rahvariietes ning võimlemistrikoodes. Žüriis koosseisus — Ivi Kiilaspea, Nora Külm, Ellen Peterson, Vello Hubel, Ilmar Külvet, dr. Raimund Pahapill ja Heino Rebane — seisis raske ülesande ees, sest kõik kandidaadid olid nägusad ja esinesid hästi.

Lõppselektsioonis valiti "Miss Tallinnaks" Tiina Järver, gümnaasiumiõpilane USA-st Buffalost. Ta on eesti gaid, harrastab suusatamist ja kavatseb õppida ajakirjanikuks.

Tiinaga olid Torontos ka tema vanemad Olev ja Juta Järver. Tiina Järver võtab osa Toronto raekojas toimuvast "Miss Karavani" valimisest. Vastasteks on teiste rahvuste "missid".

Eestipoolses "missivõitluses" olid kandidaatideks peale Tiina Järveri veel Milvi Ester, Maret Kõvask, Helle-Mall Lindaja, Rita Lazdins, Anne Tüll, Riina Reitav, Eha Sumberg, Reet Roman ja Karin Kaup.

ILMAR arutleb:

EESTI SUVIKODUD

"Kas need eesti laste suvikodud ikka veel käivad?" oli küsimus ühelt kaasmaalaselt, kes elab eemal meie ühiskondlikust elust Rootsis, ja kes kuulis, et kavatsen õige sõidu ette võtta Stockholmi, kuna poiss tuleb seal rongile panna ja Ojamaa suvikodusse saata. Paraku ei ole säärased küsijaid ainult üks või kaks, vaid neid, kes on unustanud meie noortetöö mitmesuguseid avaldusvormid, leidub rohkesti. Eriti väljaspool Stockholmi ja Göteborgi paiknevate eestlaste hulgas. Nii polnud ka midagi imestada, et Nynäshamni suunduva rongi reserveeritud vaguni täitsid peamiselt Stockholmi Eesti Algkooli õpilased.

Meie suvikodude üks olulisi ülesandeid on viia eesti noored üle maa üksteisele lähemale, nii et vaatamata kodukohale tekiks nende vahel üsna konkreetne kokkukuuluvustunne. Sellepärast oleks oluline juhtida suvikodude tegevust ja asukohti selgitavat materjali ka neisse kodudesse, kus side eesti asutustega on nõrk või hoopis kadunud. Oli juttu ka mitmete rootsi pedagoogide, kolleegide ja tuttavatega sellest, et saadame poisi eesti suvikodusse. Esines mitmesuguseid küsimusi: osa positiivseid, osa kahtlevaid.

Kahtlustus seisis peamiselt selles, et kas me kodus ei ole poissi selles suunas sihilikult mõjutanud või koguni sundinud? Ja küsitigi poisilt endalt, et kas papa ja mamma käisevad sul Gotlandile minna? Poiss ütles siis, et tema ise tahab minna, kuna papa on seal olnud kasvatajaks ja ütleb, et seal saab metsas onne ehitada ja ujuda ja jäneseid taga ajada. Rootsi tuttav vaatas paljutähendavalt meie peale ja lausus, et siis ikka mõjutamine! Leiduvat pealegi küllalt Rootsi suvikodusid kõigi mugavuste ja pedagoogiliste ning psühholoogiliste tarkustega.

Jättes kõrvale meie rahvuslikud tagamõtted, oli siiski just rootsi tuttava seisukoht see, mis meid kaljukindlalt sundis otsustama eesti suvikodu kasuks. Just nende kiidetud mugavuste puudumine meie oma suvikodudes, niisamuti meie kasvatajate hoidumine hiisteerilisest "kasvatamisest" — laste niinimetatud ühiskonnasõbralikeks muutmisest, on nii olulise tähendusega, et meie oma suvikodud, kui neid võistlema panna siinsete ametlike suvikodudega, näitavad suurt üleolekut.

Juba esimesed nädalad Ojamaal tõendasid, et meiegi poiss on saanud juurde üsna palju iseseisvust ja osanud rakendada ka oma algatusvõimet. Ta on saanud seal kasutada ka viisakust, mis siiani on olnud ainult vajalik kitsamas ringis, kuna rootsi koolis viisakas olles võib sattuda vaid klassikaaslaste põlu alla.

Lapsevanemana meie suvikodusid hinnates ei saa mööda minna ka usaldusest, mis meil valitseb oma rahvusest juhtkonna ja kasvatajate suhtes. Rootsi tuttavad näiteks kinnitavad, et nad ei julge last suvikodusse saata, kuna ei tea uskuda seal töötavatesse kasvatajatesse. Olevat seal esinenud igasuguseid negatiivseid asju.

Kui midagi negatiivset meie oma suvikodude juures otsida, siis leiame ehk vahest ainult seda, et vastuvõetavate laste vanusepiir on liiga kõrge. Taotledes enam-vähem ühtlast laste ühiskonda, ei saa ehk nelja-viieteistkümneaastaseid noori enam pidada lasteks. Nende vaimne ja füüsiline areng on hakanud küpsuse lähedale jõudma, mis ei sobi enam kokku nooremate laste mõtte- ja tundemaailmaga. Kui aga rangemaid vanusepiire tõesti läbi viia, võib tekkida olukord, kus kohti hakkab vabaks jäämа ning suvikodud töötaksid ainult poole kapatsiteediga. Ning sellega olemegi saanud ringi täis: enam selgitust üle maa paiknevatesse eesti perekondadesse, et ka nende lapsi kaasa kutsuda eesti laste suvikodudesse.

On olnud ka kontakte telefoniteel nii suvikodude kasvatajate kui ka kasvandikega. Paistab, et üldiselt ollakse elu ja olukorraga ka sel suvel ülimalt rahul. Mis aga eriti kõrva torkas, olu asjaolu, et kui esimesel nädalal kaheksaastane väikemees kippus vana kombe kohaselt rootsi keeles vastama, siis paar päeva enne kojusõitu käis jutt ainult eesti keeles.

Stockholmi peajaamas oli huvitav kohata noortejuhte, kes 1953. aastal olid kasvatajad eesti laste suvikodus. Niiüd saatsid nad oma lapsi Ojamaale või Kunglasse. Kõige positiivsem aga oli kogeda asjaolu, et mitmest tolleaegsest kasvandikust on saanud tänased noortetöö tegijad. See on muidugi õige ja loomulik areng. Siiski tuleb kahjatsusega tunnistada, et niisuguse arengu ulatus on olnud ometi väike. Niisamuti kui on väike informatsiooni ulatus meie suvikodude kohta eesti perekondadesse üle kogu maa.

ILMAR

Hiina peamine siht: USA välja Aasiast

Puna-Hiina välispoliitikas hoiaku määraja on Tshou En-lai, endine Sorbonne ülikooli kasvandik. Oma välispoliitikas ta kasutab Mao Tse-tungilt pärinevat mõistet: mängu kolme palliga. Need kolm palli on: USA blokk, Nõukogude Liidu blokk ja n.n. vahetsoon, millesse kuuluvad need riigid, kes seisvad väljaspool suurvõimude blokke. Vahetsooni riikide hulka loeb Puna-Hiina ka Prantsusmaad.

Puna-Hiina välispoliitika määrab tahe leida tunnustust maailmavõimuna. Et seda saavutada, taotleb Pekingi KP USA ja Nõukogude Liidu kõrvaldamist juhtivalt positsioonilt maailmapoliitikas. Õigustusena esitab Puna-Hiina USA ja Nõukogude Liidu poolt kehastatava imperialismi ja imperialismi ohu maailma rahvaste vabadusele.

Maailmavõimu saavutamist taotleb Puna-Hiina kahel teel: püüdes vallandada maailmarevolutsiooni, milles Hiinal oleks rahvsuvahelises kommunistlikus ja revolutsionäärses liikumises juhtiv koht, ning püüdes suurendada oma militaarpotentsi ja raketirelvade arvu.

Puna-Hiina pääsu juhtivale kohale, takistab Nõukogude Liit. Selle tõttu on ka Moskva praegu Puna-Hiina peavaenlane. Teise peavaenlasena esineb USA, kes takistab Puna-Hiina suveräänsuse kehtestamist kogu Hiina (seega siis ka Formoosa) territooriumi ulatuses.

Tshou En-lai

Võimuvõitlus Puna-Hiina ja Nõukogude Liidu vahel saavutab haripunkti siis, kui Puna-Hiina suudab oma sõjalise ja majandusliku potentsi tõsta kaasaja moodsate nõuete tasemele, sest alles siis võib Peking esineda Moskvale võrdse partnerina. Kuni selle seisukoha saavutamiseni ei ole karta totaalset kokkupõrget Puna-Hiina ja Nõukogude Liidu vahel. Kuid et kokkupõrge ehk n.n. arvete õiendamine Puna-Hiina ja Nõukogude Liidu vahel on vältimatu, teavad nii hiinlased kui venelased. Ka ei likvideeri ohtu läbirääkimised piiriküsimuste lahendamiseks. Puna-Hiina "hääletoruna" märkis Albaania diktaator Enver Hodscha ässja, et Nõukogude Liit olevat kõigi vabadust taotlevate rahvaste peavaenlane.

On loomulik, et Vene-Hiina konflikt mõjutab ja puudutab ka Hiina-USA vahekordi ning võib neis muudatusi põhjustada. Kuid ka siis, kui suhetes tekib stsenaariumi periood, jääb Puna-Hiina peamiseks sihiks siiski USA väljatõrjumine Aasiast.

USA väljatõrjumiseks Aasiast kasutab Puna-Hiina kaudseid võtteid ja ideoloogilist propagandat ning väldib kõiki otseseid kokkupõrkeid. Lisaks on Puna-Hiina välispoliitika sihiks Nõukogude Liidu ja USA üksteisele lähenemise takistamine. Selleks loob Puna-Hiina uusi pingekohti ja põhjustab uusi konflikte, mis takistavad nende kahe suurvõimu lähenemist. Näiteks toetab Puna-Hiina gerilja-tegevust Lähis-Idas, eriti Jordaanias, et seal vallandada nii kodusõda, sest see on siis taas probleem, kus põrkuvad kokku USA ja Nõukogude Liidu huvid.

Vahetsooni kaudu katsub Puna-Hiina täiendada oma toorainete varusid ja tehnikat, et nii saavutada ka majanduslikult ja tööstuslikult kõigile tööstusmaadele omane maailmatase. Selles osas asetab Puna-Hiina eriti suured lootused Aafrikale, Prantsusmaale ja Kanadale.

On ülatav, et Puna-Hiina kasutab oma poliitikas nii USA kui ka muu vaba maailma vastu nende nõrgestamiseks uimastusmürke (oopiumi ja oopiumderivaatide levitamist). On teada, et Puna-Hiina teenib oopiumi ekspordilt iga aasta umbes 800 miljonit dollarit välisrahas. Mooniistanduste all olevat Puna-Hiinas praegu ligikaudu 4 000 ruutkilomeetrit maad, ja seal töötavat poliitilised vangid.

Enamiku oma uimastusmürkidest ekspordib Puna-Hiina salajaste kanalite kaudu. Arvatakse, et kogus tõuseb üle 10 000 tonni aastas ning etendab ka tähtsat osa USA armee ruineerimises Vietnami rindel.

— e.

Maailmalaager otsib nime Ene Lüdig gaidlaagri juht

TORONTO (EPL) — Aja, veeredes, mil igal tegevusalal püütakse luua ja saavutada midagi uut ja täiendavat, on 1972 a. Maailmalaagri ettevalmistuste rajal astutud ka mõned sammud edasi saavutuste suunas. Nagu varem juba mainitud järgneb Maailmalaager kohe Eesti Päevadele, muutes E. Päevade kestvuse vaid kahenädalaseks. See on samm, mis kindlasi vähendab väliskülaliste reisi vintsutusi, kuid teisest küljest seob Maailmalaagri juhtkonna pingelisemalt ettevalmistuste töödega, eriti neid juhte, kes on lülitatud ka E. Päevade pidustuste läbiviimise ülesannetesse. Vaatamata sellele peab Maailmalaagri juhtkond olema võimelime siirduma peale E. Päevade pidustuste lõppu kohe Muskokasse, kes samal õhtul või 16. juuli vara hommikul, et laagrisse saabujaid gaide-skaute paigutada all-laagritesse ja sooritada kõik muud vajalikud ettevalmistused laagri avamiseks 17. juuli p.l.

Laagri kestvuse ajal on kaugemalt tulnud noorte vanematel ja sõpradel võimalus reisida ringi külastades sõpru või puhata välja E. Päevade väsimusest.

Ülalnimetatud pidustuste aja muudatus on seadnud Maailmalaagri juhtkonna töiga ette, et suuremad ja olulisemad tööd Muskoka laagri väljakutel tulevad kindlasti sooritada sel suvel, mille tõttu juba maikuust alates on juhid koos noorte ja nende vanematega püüdnud anda päris kaaluva osa oma nädalalõppude vabast ajast Maailmalaagri ettevalmistustele töödele laagriväljakuil.

Kindlaks on määratud all-laagrite asukohad, lõpetatud peaköögi ehitamine, ehitatud uus tantsuplats ning uucle asukohale, mis on lähemal väljakule lähemal; uued ujumiskohad ning mitmed muud taolised vajalikud tööd on sooritatud, sest püüdtakse toime tulla kõikide vajalikkude töödega, jättes vaid need laagri ettevalmistustööd tulevaks suveks, mis ei takista ega pole just olulised laagri alustamiseks.

Seoses on talgutöödest osa võtnud 115 isikut peale perenaiste-toitlustajate ja kokku on sooritatud tööd 303 tööpäeva.

Üks olulisi samme oli Maailmalaagri nime leidmine ja kinnitamine, sest nagu iga laps, nii ka iga laager peab omama nime, mis teda võiks iseloomustada või peaks andma talle vastava sisu. Maailmalaagri nime leidmiseks korraldati võistlus, kusjuures igale tegutsevale Gaid-Skautmalevale vabas maailmas saadeti välja kirjad, millistega paluti leida laagrile sobiv nimi, mida oleks võimalik rakendada otstarbekalt ka laagri margi kujundamisel.

Nimetatud võistlus lõppes 1971 a. Võidupühaks ja tagastatud ettepanekute kirjadega saabus 38 nime nagu: Hirvelaane, Ilmavalla, Kopratamme, Kotkajärve Mõttetarga, Noorusmaa, Sõprussilla, Süvendaja, Teetähis, Virula, Visadus j.t.

Maailmalaagri staab, ei ole senini veel saanud langetada oma otsust nime suhtes, kuna pidas vajalikuks ära kuulata ka Maailmalaagri üldjuhtkgou valiku, mis peaks lähemal ajal teostuma.

Maailmalaagri ulatuslikum üritus on kindlasti Skautlike Noorte Näitus, mille eeltöödega on algust tehtud juba kevadel, väljastades kirjad igale eksisteerivale Malevale näituse materjalide saamiseks. Näituse peakorraldajaks on skm. Taivo Säägi, keda abistavad nsk-d Udo Lepik, Helmuth Jaguste ja ngdr-d Ingrid Heinmaa, Silva Peek ning rakenduskunstnik pr. L. Roman. Korraldavasse toimkonda kuulub ka gdr Ene Runge, kelle peamiseks ülesandeks on aga laagri ajakirja väljaandmine.

Vahepeal on õnnestunud leida ka gaidlaagrile juht, kelleks on gdr Ene Lüdig, keda ta kaunis pikaajalisel gaidirajal oleme tundma õppinud kui tasakaalukat ja teotahtelist juhti, mis eeldab kindla suuna andmist gaidlaagrile.

Samuti on täidetud gaidide all-laagrite juhtide kohad, kusjuures hellakeste all-laagri vanemaks on ngdr Elsa Lindre, juhiks ngdr Ellen kütti, gaidide all-laagri juhtideks on ngdr-d Reet Vanaselja ja Margot Nortmaa ning vanemgaide tahab suunata ngdr Siiri Lepp. Juhtkonna osas toimus veel järgmisi täiendamisi: Gaid-all-laagri sekretäriks paluti Lia Martjak ja kulalisjuhiks gdr Hilda Kuutma, kuna Maailmalaagri sekretäriks kinnitati nsk. Asko Kürri.

Mis puutub laagri tegevuse esialgsetesse kavadesse, siis on pooldav seisukoht, et tegevus tuleks ülesehitada kaunis tihedale programmile, korraldades seda huviringides nagu: omakultuuri ring, mille alla kuuluks rahvatants, rahvalaul jne muusika huviring, foto (kaamera) huviring, mille alla omakorda kuuluksid laskeja muud võistlused ning sel viisil grupeeruks iga huviringi alla mitu osa.

Huviringid kavatsetakse moodustada sega — huviringidena ja koosneksid nii gaididest kui ka skautidest ja osavõtt neist olek kohustuslik (muidugi teatud arvust, kas nt. 10-st huviringist).

Huviringide juhtideks tahetakse paluda vastavate erialade kompetentõdid isikuid (juhte), mis võiks muuta huviringi töö sisukamaks ja huvitavamaks.

H. K.

SIIT ja SEALT

● Lakewoodis USA-s sai 50. aastaseks kohalik seltskonnategelane ja rahvatantsuõpetaja Friedrich Rikka.

● Rootsit külastasid kolme päeva jooksul Eurooparelsil viibinud pr. Meeta Sepp ja Malle Mihk Miamist, Floriidast. Meeta Sepp on kirjaniku-ajakirjaniku Arnold Sepa tantsijatarist abikaasa.

● New Yorgis sai 80-aastaseks end. Tartu ja Viljandi gümnaasiumiõpetaja Osvald Sulla. USA-s töötas ta kuni pensioneerimiseni kindlustusmatemaatikuna.

Eesti Päevalehe TELLIMISPOSTGIRO number on 15 67 70-0

(Eesti Päevaleht Förlags AB, Box 667, 101 29 Stockholm)

Lugupeetud tellijaid palutakse mitte kasutada enam varasemat Eskilstuna-Kurireni tellimispostgirot ega vanu sissemaksukaarte sellele postgirole, kuna Eesti Päevaleht on kogu tellimisasjaajamise üle võtnud. Tellijatele tulevad endiselt sissemaksukaardid, nüüd aga juba uuele postgirole.

Kollektiivsed jalgrattad...

TORONTO (EPL) — Kanadas on äkki jälle moodi läinud jalgrattad — nähtavasti kehalise liikumise vajadusest autoajastul.

Omapärase sammu on siin astunud Saskatooni linnavalitsus — linnas on mitmes kohas parkeeritud kollase-värvilised "ühiskondlikud" jalgrattad mida igaüks võib soovikorral kasutada. Linnavalitsus hoiab omal kulul kasutamiskõlblikena üheksa jalgratast.

†

Oma kallist unustamata isa, vanaisa, äia ja tädimeest

Eduard Lukk'u

* 8. 3. 1885 Varudis
† 8. 7. 1971 Tartus

leinavad

EHA LUKK-BERG
JUTA LUKK-NORLANDER
perekonnaga
PEETER SELTER

†

Armas

Vidrik Kaar

Mälestavad kurbuses

ADA
RISTIPOEG ANTS-ERIK
REIN-PEETER
ELLI ja REINO
TAMARA ja RIKU

†

Armast

Vidrik'ut

mälestavad kurbuses

ERIKA
IVI, INNA ja VAMP
lastega

†

Armast sõpra

Vidrik Kaar't

mälestavad sügavas leinas

LOLA ja REIN
lastega

Armast abikaasat ja isa

Artur Nilisse't

mälestavad tema 5-ndal surma aastapäeval, 19. juulil

ABIKAASA
LAPSED perekondadega

Mälestus Sinust on jäädav!

Südamlik tänu kõigile, kes on meie armsa

Mihkel Luht'i

mälestust austanud, teda viimsele teekonnale saatnud ja meie leina jaganud. Eraldi tänu Korporatsioon Rotaliale, Eesti Korporatsioonide Liidule ja Eesti Pensionäride Ühingule.

OMAKSED

"KUNGLA RAHVAS" KUNGLA SUVIKODUS

BJÖRK Ö(EPL) — Uljalt kõlab 37-e eesti noore suust laul "Kaunistagem eesti kojad kolme koduvärviga". Masti kerkib sini-must-valge. Oleme Östersjö kaldal Björkö saarel, Kungla suvikodus. Loodus on siin ilus nagu postkaardil. Lopsakas lehtpuumets ümbritseb meid kolmest kandist, neljandal lainetab aga sinimeri ning üle selle kerkib silmapiirile Arholma. Metsas leidub rikkalikult haruldasi lilli ja akna all on sirelid lõpetanud ilutsemise andes õiguse puhkemiseks jasmiinidele. Siin muutub tahtmatult romantiliseks. Kui see õrnutsemine hingele muutub aga segavaks siis sulps vette ja oleme jälle tagasi maises meeleolus, sest vee soojus ei ole sel aastal veel tõusnud üle 14 kraadi.

Kes võib aga noorust keelata, vettehüppajaid leidub rohkesti. Pole ka mingit külmetamise riski, sest kes vette hüppab, see tuleb sealt veel rutem välja ja selline karastav sulps pole teinud kellegile halba.

Eriti palju vettehüppajaid on saunapäevadel — teisipäeval ja reedel. Saunamõnudest peetakse Kunglas väga lugu.

On kindel, et siin seened kellegile ei jõua selga kasvada, sest nende mahaküürimisega on ametis kogu personal, eesotsas pereema Olga Olt'iga, keeleõpetajate Maimu Mäehansu ja Ritva Männikoga. On hoolitsetud nii seesmise kui välise harimise eest.

Kunglas on ka haruldased spordiplatsid, mis tagab vilka tegevuse. Siin leidub ka vahvaid lauatennise mängijaid. Võistlused toimuvad kõigil aladel, et suvikodu lõpuks selgitada omaala "meistreid".

Ühel õhtusel diskussiooonil, kus teemaks oli "toredat ja mittetoredat tegevust Kunglas", hääletati toredamaks tegevuseks tantsuõhtud, sport ja luuremängud. Oli ka neid, kes leidsid, et neile meeldis eestikeelne õpetus. Sooviti ka juurde uusi spordirõõstu kuuli ja ketast, kuid nende riistadega peaks kaasas olema asjatundlik treener.

Diskuteeriti ka suvekodu toitu ja leiti, et kui väljaarvata kaerapuder, siis maitses toit hästi.

Suvekodu juhataja vastutusrikkal kohal Kunglas on teist aastat Erna Klemmer. Teda abistab poiste kasvatajana Peeter Belinfante, kes mitmendat aastat on siinsetes suvikodudes viibinud algul kasvandikuna, hiljem kasvatajana. Peetri alaline elukoht on Rotterdamis.

Pereemana ja meditsiiniõena jagab hoolt ja armastust Olga Olt,kes plaasterdab köik katkised kohad ja annab sisse need tilgad ja tabletid, mis teevad köik lapsed heaks.

Lapsed Kunglas on olnud võrdlemisi head ja terved. Haigetuba on kasutamist leidnud vaid ühel korral ja "nõudepesu trahvi" on antud ainult kahel korral.

Köögis valitseb Valve Heje kahe abilisega, kelledeks on Marjatta Väänanen ja Kadri Aasmaa. Nagu nimedest nähtub, valitseb Kunglas kolm kohalikku keelt, eesti, soome ja rootsi.

Kunglasse on loota kasvatajatena ka head järelkasvu. Praktikantidena töötavad siin praegu Anne Pajula ja Merike Põlder, kes oma karjääri Kunglas on alustanud ka kasvandikuna.

Oleme eluga siin väga rahul, isegi ilmad on läinud soojaks viimasel nädalal. Kui küsisin: "kas tuleme tagasi tuleval suvel", siis kerkisid köik käed.

E.E.

Seminar

Algus lk. 1

eesmärke. Korraldajaks olid nimeliselt okupeeritud Eesti "kultuuriministeerium", okup. Eesti nn. "söprusühingute" liit ning Eesti-Soome Selts (asub Eestis).

V. Ernits 80-aastane

16. juulil pühitses Tartus oma 80. sünnipäeva iseseisvuse ajal väga tuntud karskustegelane Villem Ernits.

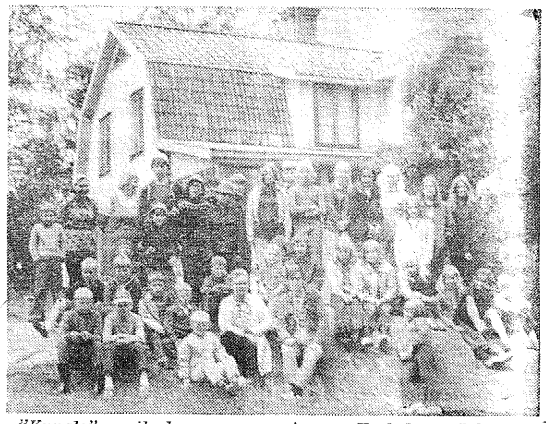
Villem Ernits oli Asutava Kogu ja I Riigikogu liige sotsialistide rühmast ning Eesti Karskusliidu esimees 1919—1928. Ta oli keeleteadlane slaavi keelte alal ning töötas sel alal eradotsendina Tartu ülikoolis, hiljem pikemat aega kuni sõja puhkemiseni Warssavi ülikoolis. Jätkas samal alal Tartu ülikooli juures pärast sõda.

16. juulil toimus Tartu ülikoolis pidulik aktus tema auks, kus kõnelesid vanemõpetajad T. Murnikova ja H. Heiter Peipsiäärsete vene murrakute uurimisest ja Eduard Kubjas Villem Ernitsa elust ja tegevusest. 17. juulil toimus väljasõit Villem Ernisa sünnikohta Palale, kus toimus koosviibimine sõõklas.

H. RAJAMAA

Leinateateid

Montrealis suri 23. juunil Emilie Rosalie Koorits, sünd. 31. detsembril 1889 Tartus. Teda jäid leinama poeg Harry Stockholmis ja poeg Raimond Montrealis.

"Kungla" suvikodu pere peamaja ees. Keskel ees Juhataja Erna Klemmer ja poiste kasvataja Peeter Belinfante, keile alaline kodu on Hollandis.

Eestlase ERA vanadekodu

TORONTO (EPL) — Toronto lähedal, Port Creditis valmis hiljuti moodne "Taara" hooldukodu, mille omanikuks on eestlanna Margot Endres. Umbes veerand miljonit dollarit maksma läinud hooldusdusasutuses on ruumi 55-le patsiendile ja praegu leidub veel mõningaid vaba kohti.

Asutuse juhtkonna sooviks oleks koondada rohkem eesti vanu, kes vajavad hooliitsust. Praegu elab ainsa eestlasena hoolitsuskodus möödunud cmadepäeval 80-aastaseks saanud Marie Tallmeister. Eestlasi on 19-liikmelises personalis teiste hulgas kunstnik Lia Lepik, kes juhatab harrastusringide tööd.

● 15 000-kroonise stipendiumi määras Toronto Construction Association eesti üliõpilasele Heino Mäeotsale magistritöö tegemiseks ärilise administratsiooni alal. Ta on lõpetanud Kingstoni ülikooli äriadministreerimise alal. Stipendiumi tingimuseks on, et magistritöö peab käsitlema ettevõtete ja nende tööliste suhteid.

KIRIKLIKKE teateid

Usulised raadiosaated igal pühap., teisip. ja reedel kl. 18.30—18.45 lühilainel 25 m. Trans World Radio.
EEL KIRIK

STOCKHOLM: Jakobis peajumalat. 18/7 kl. 9.30, õpetaja Eduard Kägi, orelil H. Kiisk, laulur. 25/7 jääb jumalat. ära. 1/8 kl. 9.30 peajumalat. Jakobis, õp. E. Kägi, orelil P. Ardna, armulaud, laulur.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Ansgarii, Kungsholmsg. 23, jumalat. 18/7 kl. 16, kohalikud vennad.

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Bråvallag. 11, jumalat. 18/7 kl. 11 A. Kanarbik Torontost, lauluettekandeid. 21/7 kl. 19 ja 22/7 kl. 19. E. Siitam Kaliforniast, noorte- ja koorilaule.

BORÅS: Blåbandi saalis, Stjärnsköldsg. 5 jumalat. 18/7 kl. 11, E. Siitam Kaliforniast.

ESKILSTUNA: Nelipühi Kirik Filadelfia, Smedjeg. 25 jumalat. 18/7 kl. 13, H. Viikholm ja V. Lindma.

GÖTEBORG: Blå Bandeti saalis, Erik Dahlbergsg. 16 jumalat. 18/7 kl. 11, V. Kubja.

GÖTEBORG: Smyrna Nelipühikog., Parkgatan 1, jumalat. 17/7 kl. 18 ja 18/7 kl. 17, Endel Siitam Kaliforniast, soolo-, duett- ja koorilaule. Hisingen: Ibsensg. 4 c/o Hell, palvus 21/7 kl. 18. Jonsered: Kyrkog. 3 E c/o Viisaar, palvus 21/7 kl. 18.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26, jumalat. 18/7 kl. 17 L. Blees jt. Eesti Osakond, Bråddg. 54 palvet. 17/7 kl. 18.

TEISED LEHED

MIKS EI AVALDATA JALTA DOKUMENTE?

New Yorgi Vaba Eesti Sõna küsib, kuidas on see juhtunud, et USA valispoliitika viidi niisugusele joonele, et see võimaldas kommunistlikule Venemaale kinnitada kanda Euroopa südamikku:

"Saladokumentide avaldamise eest USA kõrgema kohtu poolt tehtud otsus lubab nüüd esineda nõudega, et antaks avaldamisvõimalus ka Jalta konverentsi saladokumentidele, mis on ju kuulutatud täiesti salajasiks 50 aastaks, millest üle paarikümne möödunud. Nende avaldamisega selguks mõndagi omal ajal tehtud otsustest ja üldsus saaks kord teada, karmi töe. Oleme arvamisel, et N. Liit sellel konverentsil esines [illegible] se orjakaupmehena ja lääs selega nii või teisiti nõustus, mis alused sai tohutule õnnetusele, milles viibib praegu niihästi kogu läänemaailm kui raudeesriide tagune, kuna Jalta ka sinna töi õnnetuse jatkumise sellega, et kommunistlik türannia seal valitseb seepärast tänaseni, ja et Venemaa pole ikka veel vabanenud kommude diktaatoriteklikist ja nende käsilastest.

Jaltaga algas ju uus joon USA rahvusvahelises poliitikas, mida võiks nimetada "Bismarcki joonekss", mis eluõiguse annab vaid suurtele, jättes nende võimkonda kõik vähemad!

Varem USA poliitika taolistel põhimõtteil ei töötanud. Eluõigus antigale, olgu suurele või väikesele rahvale, põhimõtteil, et õigus on [illegible] mata ja ühtlane köigile! Seda põhimõtet peetakse ka nüüd au sees, kuid vaid teoreetiliselt. Oleme kuulnud ja teame, et USA esindajad N. Venega probleemide üle "kaubeldes" on väitnud, et nad saavad aru Vene seisukohtadest! Nii öeldi näiteks ka siis, kui Venemaa okupeeris Soomest Viiburi maakonna ja põhjas Petsamo!"

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa teateil viibis Rootsis külas Nikolai Kokla abikaasa Helenega. Venna [illegible] juures Juhan Väljataga ja venna juures Hilda Gutverk. Isa matusel viibis Helgi Vinkel ja Pilvi Viks.

Ameerikas oli õe juures Evgenia Sokolovskaja, isa juures Rein [illegible] ja sugulase juures Aron Citron. Kanadas viibis õe juures Alide Leidre, sugulaste juures Alma ja Linda Imakaevu, sugulase juures Hilda Voog ja venna matusel Asta Keskküla.

Lääne-Saksamaal külastasid sugulasi Leida Rätsep ja Helmi Reichenberg, Soomes sugulasi Maria Grünthal, isa matusel Rudolf ja Albert Säkki ja Eduard Murd. Prantsusmaal olid Küllike Vahenail, Emil ja Maimu Laansoo ning Poolas Vello ja Kalli Merike Karis.

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Rootsi televisiooniprogramm

TV | Söndag

TELEVISION 1

17.00—ca 17.30 Frankrike runt 1971. Direkt från sista etappens mål i Paris med Lars Gunnar Björklund.
18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Sportvarianten — elitidrott med olika mästare blandat med artistunderhållning. Programledare: Åke Brolin. Gymnastik.
19.05 Sängandakt med Folkungakören och biskop Sven Danell. Dir: Kyrkoherde Gerhard Frankmar.
19.30 TV-nytt, vädret.
20.00 Onkel Vanja av Tjechov. Johan Bergenstråhles uppmärksammade TV-föreställning. Scenografi: Rolf Alexandersson.
I rollerna: Tore Lindwall ,Gunnel Lindblom, Lena Granhagen, Elsa Carlsson, Toivo Pawlo, Keve Hjelm, Sture Ericsson, Agda Helin och Ernst Günther.
22.00 TV-nytt, vädret.
22.05 Onkel Vanja fortsätter.
22.45—23.15 Sportspegeln.

TELEVISION 2

16.00—17.00 Svenskt derby/Jägerso. Färg. Direkt från Sveriges största galopptävling med Björn Zachrisson.
18.30 Det susar i säven. Färg. Håkan Serner läser ur Kenneth Grahames bok. 8. Gäster i Mullebo.
Torkel 5 år. Färg Rolf Knutsson läser sin egen bok.
18.55 Vädret meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Sportnytt.
19.30 Förenade detektiv AB. Färg. Fransk kriminalserie med Maria Pacome som den skarpsinniga Olga de Charance. 4. Varginnan.
20.00 Quartier Latin i deras hjärtan — Jean-Paul Sartre, Juliette Gréco, Brois Vian, Vadim. Simone de Beauvoir, Jean Cocteau m fl berättar.
21.05 Bertil Boo — 25 år som artist.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.00 Sex och massaker — om könsroller, våld och sex i japansk film.

TV | Måndag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Bläckfisk. Färg. Om fångst av den åttaarmade bläckfisken vid Stilla Havets östkust.
18.30 Kusinerna på båten. Färg. Hos fiskarfamiljer i Bretagne. Del 3.
19.20 I Puerto hände mig ingenting särskilt. Färg. Svensk på sällskapsresa av Per Gunnar Evander och Bengt Åke Kimbré.
19.30 TV-nytt, vädret.
20.00 Förmyndarskapet — tjeckisk serie. 1. Bröllopsbesvär i hågkommelse. I huvudrollerna: Vladimir Raz, Jiri Vala, Slavka Budinova och Gabriela Vranova.
20.50 Att börja om från början. Entusiasmen efter majrevolten i Frankrike 1968 har på många håll övergått i håglöshet. Eric M Nilsson rapporterar.
21.30 Gäst i ettan. Färg.
Jan Bonnevier och Mats Fagerström samtalar med aktuell gäst.
22.00 TV-nytt, vädret.
22.05—22.35 Heja Sverige! Lennart Hyland och gäster pratar idrottsminnen.

TELEVISION 2

18.30 Pappa kom ut. Färg. Serie av Inger och Lasse Sandberg. Del 3. Torsten Wahlund och Stefan Rudels.
Gott för smått. Färg. James Hollingworth lagar enkla rätter för de yngsta.
18.55 Vädret, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Här kommer Cooper — engelsk underhållning med Tommy Cooper.
20.00 Undervattensliv. Färg. Serie om livet i och under havsytan i Nordsjön och Skagerack.

Monica Zetterlund sjunger tillsammans med Jokkmokks-Jokke i Tält vare här i TV 1 lördagen den 24 juli.

20.30 Håll dig igång! Sommaraktiviteter med Bengt Bedrup.
20.45 TV-nytt.
20.50—22.35 Grisar och slagskepp — japansk film från 1961 med Yuji Nagato, Mitzi Mori, Madao Mishima och Tetsuro Tanba.
Regi: Shohei Imamura. Svensk premiär.

TV | Tisdag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Vår fantastiska värld. Färg.
18.30 Den gamla sångboken — Artur Erikson sjunger andligt.
19.00 Västergyllen — kortfilm av Prins Wilhelm från 1942.
19.15 Djur i närbild. Färg. Spindel och fladdermus.
19.30 TV-nytt, vädret.
20.00 Långdansen i Karlstad. Tempofrågesport med Lennart Hyland.
20.30 På elefantrygg bland noshörningar i Assam. Färg. En film från Indien av Astrid Bergman-Sucksdorff och Gösta Vogel.
21.00 Fast vi är gamla gubbar. Färg. En känd gestalt i Limhamn, Axel Käck — sångare, fiskare, pensionär.
21.30 Gäst i ettan. Färg.
Jan Bonnevier och Mats Fagerström samtalar med aktuell gäst.
22.00 TV-nytt, vädret.
22.05—22.55 Karriären framför allt. Färg. Engelsk serie om en ärelysten ung advokat I huvudrollen: John Stride.

TELEVISION 2

18.30 Att bo i Venezuela. Färg. Västtysklands bidrag till Eurovisionens dokumentärfilmsutbyte.
18.55 Vädret, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Fyrtornet och Släpvagnen: Bluff, boxare och bärsärkar — dansk långfilm från 1926 med Carl Schenström, Harald Madsen, Lili Lani, Jörgen Lund och Joh. Andresen. Regi: Lau Lauritzen Sr.
20.30 Håll dig igång! Sommaraktiviteter med Bengt Bedrup.
20.45 TV-nytt.
20.50 Gator utan glädje. Färg. Film från Sydostasien av Hans Peter Pfeifer.
Folkförflyttningar i Sydvietnam och flyktingströmmen till det alltmer förslummade Saigon.
21.45—22.15 Titta in... på Kungliga Borgen och möt unga och gamla förmågor från hela landet. Programledare: Sid Jansson.

TV | Onsdag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Rita, gissa, spring. Barnprogram med Åke Brolin.
18.30 Vet du vad? Liten ordbok i TV. Sven Stolpe förklarar orden manipulera, etablissemang, slå huvudet på spiken, se röken av och kommer till kritan. Magnus Härenstam leder.
18.40 Auktion! Färg Skansen-auktion till förmån för Radiohjälpen.
19.30 TV-nytt, vädret.
20.00 Sjön som dog. Färg. Lake Erie — en av "de stora sjöarna" i USA — var en gång ett levande och produktivt vatten. Nu har livet kvävts.
20.40 Här är Tom Jones. Färg.
Dusty Springfield, Paul Anka, Frank Gorshin m fl.
21.30 Gäst i ettan. Färg.
Jan Bonnevier och Mats Fagerström samtalar med en aktuell gäst.
22.00 TV-nytt, vädret.
22.05—23.40 Ögonvittnet — engelsk film från 1948 efter en novell av Graham Greene med Ralph Richardson, Michele Morgan, Bobby Henrey och Sonia Dresdel. Regi: Carol Reed.

TELEVISION 2

18.30 Ögonblick. Färg. Skämt och allvar i skön blandning.
18.55 Vädret, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Motstånd i Berlin efter en roman av Hans Fallada. Del 4.
Musik: Günther Hauk TV-manus: Klaus Jörn. Regi: H. J. Kasprzik.
I rollerna: Erwin Geschonnek, Elsa Grube-Deister, Christine Schorn, Fred Düren, Fred Delmare, Wolfgang Kieling, Dieter Franke, Erika Dundelmann, Erika Pelikowsky och Helga Göring.
20.40 Håll dig igång! Sommaraktiviteter med Bengt Bedrup.
20.55 De dödsdömda indianerna. Färg. Film av etnografen och religionshistorikern Lars Persson från Colombia.
21.30 TV-nytt.
21.35—21.55 Sprejp. Del 2.
Manus & regi: Per-Arne Ehlin. Medverk: Lotta Kuylenstjerna, Per-Arne Ehlin, Fredrik Ohlsson och Lotti Ejebrant.

TV | Torsdag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Mysteriet på Flaxton. Färg. Två pojkar på äventyr i 1800-talets England. 2. Jordgloben.
18.30 Kapten Anton — Ernst Hugo Järegård läser en historia av Fritjof Nilsson Piraten.
18.55 Tre enkla frågor om konst. Färg. 2. Vem bestämmer hur konsten ska se ut? Bestämmer konstnärerna själva? Elvy Engelbrektson, Agneta Goss och Angela Utbult medverkar.
19.25 Fablernas värld. Färg. Drulle ska till doktorn.
19.30 TV-nytt, vädret.
20.00 Långdansen i Örebro. Tempofrågesport med Lennart Hyland.
20.30 Sjung med Egon Kjerrman, manskör och orkester.
20.40 De röda mössorna. Färg. Från Himalaya berättar Arnand Desjardin om den äldsta tibetanska sekten.
21.30 Gäst i ettan. Färg.
Jan Bonnevier och Mats Fagerström samtalar med aktuell gäst.
22.00 TV-nytt, vädret, sport.
22.10—23.40 Lärda fruntimmer — Molieres komedi om snobbism och överdrivet lyssnande till modeflugors surr.
Regi: Keve Hjelm. Scenografi: Bo-Ruben Hedwall. I rollerna: Olof Bergström, Anita Wall, Bertil Norström, Hans Wigren, Olof Thunberg, Bert-Åke Warg, Håkan Rylander, Gunnel Broström, Mimmo Wåhlander, Sif Ruud, Frej Lindqvist, Mona Andersson och Sture Hofstadius.

TELEVISION 2

18.30 Magnus — film av Hans Peterson och Berndt Klyvare. 6. Mattias försvinner.
Textat för hörselskadade.
18.55 Vädret, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Herrskap och tjänstefolk. Färg. Från ett hushåll i London strax efter sekelskiftet.
20.20 Håll dig igång! Sommaraktiviteter med Bengt Bedrup.
20.35 TV-nytt.
20.40 Förstår du mitt handikapp. Epileptiker, psykiskt sjuk och ordblind berättar.
Textat för hörselskadade.
21.10 Skansensväng — underhållning.
21.55—22.40 Hur man gör glas — film av Peter och Zsoka Nestler.

TV | Fredag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Utan strumpor och skor — Med Mats och Fredrik på vandring i sommaren...
18.25 Var med och bjud. Färg. Inför onsdagens auktion i TV 1.
18.30 Galningar eller blivande miljonärer? Färg. Reportageteam följer skattsökare på Mauritius.
19.00 Fablernas värld. Färg. Moss och Bröderna Bävers fordon.
19.05 Kejsarinnans kurir. Färg. Österrikisk äventyrsberättelse med Klausjürgen Wussow, Matthias Grimm, Volkert Kraeft.
12. Tvångsvärvad.
19.30 TV-nytt, vädret.
20.00 Nyckfull sommar. Färg. Tjeckisk komedi från 1967 om en lindansare och hans kvinnliga assistent med Rudolf Hrusinsky, Vlastimil Brodsky, Frantisek Rehak och Jana Drchalova. Regi: J. Menzel.
21.45 Gala cabaret. Färg. Drottning Elizabeth och prins Philip på välgörenhetstillställning. Värd: Rex Harrison.
Gästartister: Bob Hope, Glen Campbell, Rudolf Nureyev och Antoinette Sibley, Petula Clark, Tom Jones, Engelbert Humperdinck, Millicent Martin, George Kirby och The Paddy Stone Dancers.
22.00 TV-nytt, vädret, sport.
22.10—22.40 Gala cabaret fortsätter.

TELEVISION 2

13.00—ca 18.00 Tennis. Färg. Direktsändning från Båstad med Bengt Grive.
18.30 Plank — ett ställe där vi träffas.
18.55 Vädret, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Hej doktorn — engelsk komedi om en nybliven läkare. I huvudrollen: Barry Evans.
20.00 Vykort från Malmö med underhållning från Sibbarps campingplats.
20.45 Revolution i Sverige? Samtal med Jörn Svenason, riksdagsman, vpk.
21.25 TV-nytt.
21.30—22.10 Anthony Purdy av Charles Wood. Regi: Patrick Dromgoole. Medverkande: Freddie Jones som Anthony Purdy samt i övriga roller: Daphne Heard, June Barrie, Judy Matheson, Geoffrey Matthews, George Woodbridge m fl.

TV | Lördag

TELEVISION 1

17.00 Suomenkieliset ohjelmat eller **Finskspråkiga program:**
Lasten ohjelma eller Barnprogram. Trollet Reepertii på nya äventyr. Del 5. Textat på svenska.
17.05 Tois puolt jokke eller **Underhållning från Åbo.** Sångsolist: Anneli Saaristo. Trumpet: Reino Kotavirta. Textat på svenska.
17.30 Eräs meistä eller **En av oss** — om ungdomsvård Vi besöker ungdomskliniken och vårdhemmet. Producent: Ritva Laatto. Textat på svenska.
17.55 Helgmålsringning. Färg. Från Slite kyrka på Gotland.
18.00 TV-nytt, meddelanden.
18.05 Upptäckarna — från en motorcykel med sidovagn.
18.20 Oscar III:s sommarnöje. Färg.
19.00 Lammet och jag — den amerikanska sångerskan Shari Lewis underhåller tillsammans med sina dockor. Gästartist: Bernhard Cribbins.
19.25 Var med och bjud. Färg. Inför onsdagens auktion i TV 1.
19.30 TV-nytt, vädret, sport.
20.00 Kusinerna på båten. Färg. Hos några fiskarfamiljer i Bretagne. Del 4.
20.50 TV-Cirkus utan skyddsnät.
21.30 Här levde alla på fiske en gång — från det norrländska fiskeläget i Bönhamn.
22.00 TV-nytt, vädret.
22.05—23.20 Legenden om Jud Starr. Färg. Amerikansk western med Stuart Whitman i huvudrollen som Marshal Crown. Regi: Vincent McEveety.
I övriga roller: Darren McGavin, Barbara Luna, Percy Herbert, Randy Boone, Jill Townsend, Beau Bridges, Richard Anderson, Ford Rainey, Roy Jenson, Ken Renard, Warren Vanders, Rex Holman och Allan Jaffee.

TELEVISION 2

13.00—ca 18.00 Tennis i Båstad. Färg. Bengt Grive.
18.30 Unga kvinnor. Färg. Engelsk serie efter ett par böcker av Louisa M Alcott. Handlingen utspelas i New England, Amerika, på 1860-talet. Del 2.
Angela Down, Jo Rowbottom, Sarah Craze, Janina Faye och Stephanie Bidmead.
18.55 Vädret, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Hymn till en trött man — japansk film från 1968.
I rollerna: Makoto Fuijita, Tomoko Naraoka, Toshio Kurosawa, Michiyo Aratama och Kei Sato. Svensk premiär.
21.35 TV-nytt.
21.40 Friidrott — SM på Sollentunavallen. Sven Petersson.
22.10 Öppet hus. Färg. Underhållning med Claes af Geijerstam.